

Panevėžio rajono savivaldybės
viešoji biblioteka

BIBLIOTEKOS 2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
I.1. Bibliotekų prieinamumas.....	4
Bibliotekų skaičius. Tinklo pokyčiai	4
Nestacionarinis aptarnavimas	4
Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešojoje bibliotekoje	5
II. FONDO FORMAVIMAS	5
Fondo būklė	5
Aprūpinimas dokumentais.....	7
Naujų dokumentų gavimas.....	7
Dokumentų nurašymas.....	14
Fondo panaudojimas	15
Mainų fondas	15
Atsarginis fondas	15
III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	15
Vartotojų telkimas	16
Vartotojų skaičius	16
Vartotojų sudėties pokyčiai.....	17
Apsilankymų skaičius. Lankomumas	17
Išduotis	18
Vartotojams skirtos darbo vietos 2018 m.	21
Vartotojų orientavimas ir apmokymas	22
TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai.....	23
Renginiai	24
Mokamos paslaugos	28
IV. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIKAIS	28
Skaitytojų telkimas.....	28
Skaitytojų aptarnavimas	29
Išduotis	30
Renginiai vaikams	32
V. Informacijos ir kraštotyros veikla.....	33
LIBIS PĮ diegimas.....	33
Informacinis fondas.....	34
Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas	34
Katalogų ir kartotekų sistema	35
Internetas	36
Elektroninės bibliotekos paslaugos	37
Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:.....	37
Kraštotyros veikla	39
VI. METODINĖ VEIKLA	42
Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	44
Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas.....	45
VII. PERSONALAS	46
VIII. Materialinė bazė	49
Inventoriaus būklė.....	49
IX. Finansavimas.....	50
IŠVADOS	52

I. BENDROJI DALIS

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka - savivaldybės biudžetinė įstaiga, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo, švietimo srityse, vykdanči bibliotekų veiklą. 2018-aisiais metais rajono savivaldybės viešoji biblioteka dirbo įgyvendindama savo pagrindinius tikslus, plėtojo neformalųjį vaikų ir suaugusiųjų švietimą, vystydama rajono gyventojų kultūrinės ir kūrybinės kompetencijas, populiarindama *elektronines paslaugas*. Vienas iš pagrindinių ataskaitinių metų bibliotekos veiklos prioritetų buvo Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio minėjimas ir įprasminimas. Švenčiant šią svarbią sukaktį, rajono bibliotekose surengta įvairaus pobūdžio renginių: vyko vinilo muzikos valandų ciklas „**Grojame Lietuvą...**“, rajono kultūros centrų suaugusių mėgėjų teatrų kolektyvų pristatymai „**Gyvo žodžio vakarai**“, konkursai, protmūšiai. Rajono bibliotekose lankėsi ir su skaitytojais bendravo visuomenininkai, rašytojai ir menininkai: prof. Liudas Mažylis, Evelina Daciūtė, Alex Monaco, Juventa Mudėnienė, Aušra Maldeikienė, Arvydas Juozaitis ir kt. Viešojoje bibliotekoje buvo eksponuojamos tautodailininko Juliaus Kuodžio medžio drožinių, Vėtrės Antanaitytės „Lietaus vaikas“, Mariaus Jovaišos „Neregėta Lietuva“ parodos. Savo tapybos darbus pristatė Ramunė Buterlevičienė, jubiliejinę parodą „Mūsų miestas – mūsų namai“ - šiaulietis dizaineris, dailininkas Vilius Purnas. Bibliotekų savo skaitytojus ir svečius kvietė į bibliotekų jubiliejinį sukakčių paminėjimą (Šilagalio, Berčiūnų, Liūdynės bibliotekos minėjo 70-ties, Perekšlių – 60-ies metų įkūrimo jubiliejus).

Švenčiant Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį, viešojoje bibliotekoje buvo eksponuota **Slovėnijos Škofja Lokos miesto** Ivan Tavčar bibliotekos darbuotojų parengta paroda „Škofja Lokos miestiečių gyvenimas prie Soros upės,“ ir Avgust Babnik meninės fotografijos paroda „Škofja Loka Soros upės apsuptyje“. Tuo pačiu į Slovėniją buvo išsiųsta fotografo **G. Lukoševičiaus** fotografijų ant drobės parodą „**Lietuva pasauliui**“, su Liepos 6-osios šventės ant Čičinsko kalno vaizdais. Kolegos Slovėnijoje į tos parodos pristatymą pakvietė lietuvių, gyvenančių Slovėnijoje, bendruomenę.

Rajono bibliotekininkų veikla neliko nepastebėta:

- Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos skelbtame konkurse „Biblioteka – geriausias vaikų ir jaunimo draugas“ nominaciją gavo Piniavos biblioteka;
- Aukštaitijos regiono X bibliotekininkų sąskrydyje Bibliotekos komanda laimėjo I vietą;
- Metų veiklos rezultatai aptarti iškilmingoje rajono bibliotekininkų šventėje „Ištikimi knygai“. Šventėje paskelbta **Metų bibliotekininko** nominacija. Ją pelnė Viešosios bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė Danutė Pamerneckytė.

Svarbią vietą bibliotekos veikloje užima kultūrinė šviečiamoji bei projektinė veikla. Ataskaitiniais metais 30-oji Gabrielės Petkevičaitės – Bitės **literatūrinė premija** įteikta poetui, eseistui Gintarui Bleizgiui už knygą „Karmelio kalno papėdėje“.

Prie bibliotekos įsteigtas ir jau trečius metus veikia Panevėžio rajono literatų klubas „**Polėkis**“, vienijantis kuriančius rajono žmones. Literatai bibliotekoje pristato savo kūrybą, lavina kūrybinio rašymo gebėjimus, rengiasi respublikiniams poezijos konkursams. Per metus įvyko 12 klubo renginių. 2018-aisiais bibliotekos vykdė 9 projektus. Paminėtinas tęstinis „**Maminukų akademijos**“ projektas. Kiekvieną savaitę viešojoje bibliotekoje ir du kartus per mėnesį rajono bendruomenėse, darželiuose ir bibliotekose vyko interaktyvūs skaitymo skatinimo užsiėmimai. Edukacinėse projekto veiklose dalyvavo 923 vaikai ir tėveliai.

2018-aisiais metais bibliotekos tęsė neformaliojo vaikų švietimo (**NVŠ**) veiklas. Penkių bibliotekų parengtose programose („Su pasaka į gyvenimą“, „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Mes esam ETNO“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Kūrybinis langas į gamtą“) dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų.

Prie bibliotekos veikiantys literatūriniai muziejai ataskaitiniais metais sulaukė **2166 lankytojų**: 1347 Ustronės Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejuje ir 819 Puziniškio Gabrielės Petkevičaitės- Bitės muziejuje. Paslaugų muziejuose suteikta už **1137,4 Eur**.

Puziniškio muziejuje, Gabrielės Petkevičaitės - Bitės gimtinėje, populiarinant šios vietovės istorinį reikšmingumą, aštuntą kartą surengta teatralizuota šventė „**Vakarojimai Puziniškio dvarely**“.

Ataskaitiniais metais **Kultūros paso** paslaugoms teikti užregistruotos dvi muziejų programos „Senoji namų mokykla“ ir „Nuo knygnešių iki Tautiškos giesmės“. Paslauga per kelis 2018-ųjų mėnesius pasinaudojo daugiau kaip 100 rajono moksleivių.

Nuo šiol su Ēriškių krašto praeitimi bus galima susipažinti Ēriškių bibliotekoje, į kurią iš uždarytos Ēriškių Juozo Balčikonio pagrindinės mokyklos buvo perkelti ten saugomi eksponatai.

Gyventojams buvo organizuojami pradinių kompiuterinio raštingumo, e-paslaugų **mokymai**:

Kompiuterinio raštingumo apmokyta – **375** gyventojai;

Suteikta skaitmeninio raštingumo konsultacijų – **3 985**.

11-koje rajono bibliotekų, bendradarbiaujant su **VMI** Panevėžio skyriumi, mokesčių deklaravimo klausimais buvo konsultuota daugiau kaip 400 rajono gyventojų.

Vykdoma LIBIS plėtra -. **LIBIS SAP** (Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos Skaitytojų aptarnavimo posistemės) 2018 įdiegta ir knygos išduodamos elektroniniu būdu Bernatonių, Dembavos, Pajstrio, Krekenavos ir Vadoklių bibliotekose. Rajone automatizuotai knygas išduoda jau 10 bibliotekų.

I.I. Bibliotekų prieinamumas

Bibliotekų skaičius. Tinklo pokyčiai

Bibliotekų tinklą rajone sudaro: Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, 33 kaimo bibliotekos, 1 kaimo biblioteka - universalus daugiafunkcinis centras (UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną.

Iš viso – 36

- viešosios bibliotekos – 1
- miesto bibliotekų – 1
- kaimo bibliotekų – 34
- sujungtų bibliotekų – nėra.

Nestacionarinis aptarnavimas

- Bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia Sujetų knygų išdavimo punktas, priskirtas Smilgių bibliotekai.
- Neįgalių ir senovo amžiaus gyventojų aptarnavimas
 - Knygnešių skaičius rajone – 157
 - Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 197

Bibliotekininkai, rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys bei pasitelkdami skaitytojų artimuosius, kaimynus ar socialinius darbuotojus. Skaitytojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus bibliotekose vidutiniškai būna nuo 3 iki 6 asmenų.

Ryšiai su Lietuvos aklųjų biblioteka

Panevėžyje veikia Lietuvos Aklųjų bibliotekos filialas, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus.

Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešojoje bibliotekoje

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus Panevėžio rajono Tarybos sprendimu 2018 m. lapkričio 29 d. Nr. T-211.

Viešojoje bibliotekoje veikia 2 skyriai:

- Komplektavimo skyrius
- Skaitytojų aptarnavimo skyrius

Viešojoje bibliotekoje yra Ūkio reikalų bei Buhalterijos padaliniai. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

II. FONDO FORMAVIMAS

Fondo būklė

Ataskaitiniais metais rajono centralizuotų bibliotekų sistemos (CBS) fonduose **buvo** sukaupta:

235 542 fiz. vnt. – 185 879 pav. dokumentų. Iš jų:

<i>Metai</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekoje</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
2018	48 801 fiz. vnt. - 24971 pav. be periodikos - 48 077 egz.	17 701 fiz. vnt. – 9 943 pav.	169 040 fiz. vnt. – 150 694 pav.
2017	49 602 fiz. vnt. – 25237 pav.	17 710 fiz. vnt. – 9 794 pav.	172 773 fiz. vnt. – 150 093 pav.
2016	66 043 fiz. vnt. – 28 848 pav.	17 513 fiz. vnt. – 9 526 pav.	172 614 fiz. vnt. – 150 580 pav.

Lyginant su 2017-aisiais metais, rajono centralizuotos bibliotekų sistemos dokumentų fondas sumažėjo 4 543 fiz. vnt. Naujų dokumentų gauta 206 fiz. vnt. daugiau, bet nurašyta daugiau nei gauta. Nurašytų dokumentų skaičius metinį gavimą viršijo 1,64 karto. Pastebima, kad kiekvienais metais fondas mažėja – tai įtakoja didesnis nurašytų dokumentų skaičius. Tačiau, kylant dokumentų kainai, didėja fondo pinigine vertė.

CBS dokumentų fonde yra:

knygų ir serialinių leidinių
kartografijos

231 794 fiz. vnt. (182 222 pav.)
9 fiz. vnt.

natų	170 fiz. vnt.
vaizdinių	12 fiz. vnt.
garsinių regimųjų	3 506 fiz. vnt.
kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose	31 fiz. vnt.
duomenų bazės fizinėse laikmenose	20 fiz. vnt.

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 157 673 fiz. vnt. – 67%

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 18 888 fiz. vnt. – 39 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 11 744 fiz. vnt. – 66%
	☐ Kaimo bibliotekose – 127 041 fiz. vnt. – 75 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros – 77 869 fiz. vnt. – 33 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 29 913 fiz. vnt. – 61 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 957 fiz. vnt. – 34 %
	☐ Kaimo bibliotekoje – 41 999 fiz. vnt. – 25 %

CBS fondo sudėtis pagal grožinės ir šakinės literatūros užimamą dalį per ataskaitinius metus pakito nežymiai – beveik 1% padaugėjo grožinės literatūros. Grožinė literatūra dabar sudaro du trečdalius viso fondo.

Viešojoje bibliotekoje grožinės literatūros padaugėjo 1,2 %, o Ramygalos miesto bibliotekoje išliko toks pats, o štai kaimo bibliotekose pakito labai nežymiai – miesto bibliotekoje padaugėjo 0,06 %, kaimo bibliotekose – 1 % padidėjo. Metų eigoje daugiau įsigyjama grožinės literatūros, jos daugiau ir nurašoma, išskyrus viešąją biblioteką, kurioje grožinės literatūros nurašyta mažiau nei teminės, tad jos leidinių fonde ir padaugėjo.

Iš viso CBS periodinių leidinių - 745 egz. – 0,32 %

VB – 724 egz. – 1,48 %. Iš jų :

- žurnalų – 654 egz.
- laikraščių – 70 egz.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -745 fiz.vnt. – 0,3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 724 fiz. vnt – 1,5 %. Iš jų :
	○ žurnalų – 654 fiz. vnt.
	○ laikraščių – 70 fiz. vnt.

Periodinių leidinių sudėtis fonde praktiškai išlieka nepakitusi, jo dalis keičiasi tik tiek, kiek keičiasi bendras sistemos ar viešosios bibliotekos fondų dydžiai. Šie skaičiai parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą. Jose atsispindi tik tie viešojoje bibliotekoje prenumeruojami periodiniai leidiniai, kurie iš ankstesnių metų yra įtraukti į bendrosios apskaitos knygą ir saugomi fonduose. Kitose sistemos bibliotekose periodiniai leidiniai saugomi tik vienerius metus ar trumpiau, atsižvelgiant į turimą saugojimui vietą, ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

Ataskaitiniais metais įtrauktas į apskaitą ir pridėtas prie VB periodikos skaičiaus tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynė“. Jis yra saugomas nuolat. Kiti prenumeratos keliu gaunami leidiniai nėra įtraukti į apskaitą, išskyrus kelis, ne prenumeratos keliu gautus, žurnalus.

Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
6	33,43
Iš jų:	
Mieste – 5,9	mieste – 43
kaime – 5	kaime – 33

Vienam gyventojui tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone
0,18	0,09	0,001	1	0,5	0,007
Iš jų:					
mieste – 0,8	mieste – 0,007	mieste – 0,0007	mieste – 0,8	mieste – 0,05	mieste – 0,005
kaime – 0,17	kaime – 0,004	kaime – 0,0003	kaime – 1	kaime – 0,03	kaime – 0,002

Naujų dokumentų gavimas

Iš viso per metus įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – 7 126 fiz. vnt. – 2 329 pav., iš jų naujų – 1 329 fiz. vnt. už 42 200, 83 eur.

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 362 fiz. vnt. – 1 202 pav.	327 fiz. vnt. – 306 pav.	159 fiz. vnt. – 33 pav. (Bendras skaičius: 5 437 fiz. vnt. – 1 806 pav.)

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros	
Iš viso 5 545 fiz. vnt. – 1 557 pav.		Iš viso 1 581 fiz. vnt. – 772 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	859 fiz. vnt. – 717 pav.	Viešojoje bibliotekoje	503 fiz. vnt. – 485 pav.
Miesto bibliotekoje	246 fiz. vnt. – 227 pav.	Miesto bibliotekoje	81 fiz. vnt. – 79 pav.
Kaimo bibliotekose	4 440 fiz. vnt. – 1 364 nauji pav.	Kaimo bibliotekose	997 fiz. vnt. – 442 nauji pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje	
130 fiz. vnt. – 40 pav.		29 fiz. vnt. – 13 pav.	

Lyginant su 2017 metais, grožinės literatūros fiziniai vienetai įsigyta tiek pat, bet 92 pavadinimais mažiau. Ruošiant užsakymus, atsižvelgiama į išliekamą vertę turinčią grožinę literatūrą, bibliotekininkų ir vartotojų nuomonę. Tai sąlygoja didesnę įsigyjamos grožinės literatūros dubletišumą.

CBS daugiausiai teminės literatūros gauta: geografijos, biografijų ir istorijos (123 pav.) ir visuomenės mokslų (147 pav.) po 248 egz., filosofijos ir psichologijos (243 egz. 118 pav.), bendrojo skyriaus (216 egz. 80 pav.) bei meno ir sporto (206 egz. 152 pav.). Kaimo bibliotekose daugiausiai gauta šių (išskyrus meno ir sporto) mokslo šakų literatūros leidinių (atitinkamai – 163 ir 146, 142, 142 egzemplioriai). Miesto bibliotekoje teminės literatūros daugiausiai gauta bendrojo skyriaus ir visuomenės mokslų – po 15 egz., mažiausiai – matematikos, gamtos mokslų bei kalbotyros bei literatūros kritikos – po 3 ir 2 egzempliorius.

<u>Įsigyta grožinė literatūra sudaro 78 %:</u>	<u>Įsigyta teminė literatūra sudaro 22 %:</u>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 63 % ▪ Miesto bibliotekoje – 75 % ▪ Kaimo bibliotekose – 82 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 37 % ▪ Miesto bibliotekoje – 25 % ▪ Kaimo bibliotekose - 18 %

Gauti dokumentai pasiskirstė pagal:

Rūšis	Tipą	Paskirtį
knygos – 7056 fiz. vnt. – 2294 pav.	spaudiniai – 7063 fiz. vnt. – 2299 pav.	ikimokykliniam amžiui – 349 fiz. vnt. – 124 pav.
garsiniai – 46 fiz. vnt. – 22 pav.	muzikos įrašai – 23 fiz. vnt. – 13 pav.	moksleiviams – 2694 fiz. vnt. – 508 pav.
garsiniai-regimieji – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	garso įrašai – 23 fiz. vnt. – 9 pav.	jaunimui – 41 fiz. vnt. – 18 pav.
natos – 14 fiz. vnt. – 5 pav.	vaizdo įrašai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	suaugusiems – 4042 fiz. vnt. – 1679 pav.
kompiuteriniai – 2 egz. – 2 pav.	natos – 14 fiz. vnt. – 5 pav.	
tęstiniai – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	kompiuterinės priemonės – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	
žurnalai, laikraščiai – 5 fiz. vnt. – 3 pav		

Lyginant su praėjusiais metais, dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko beveik toks pat. Fondai daugiausiai pasipildo knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). 2018-aisiais kiekviena biblioteka gavo bent po vieną muzikinį ar literatūrinį garsinį dokumentą. Įvertinus jų panaudojimą bus sprendžiama, kiek jų įsigyti ateinančiais metais.

Ataskaitiniais metais įsigyta mažiau leidinių, bet daugiau jų pavadinimų A grupės **vaikams** – patiems mažiausiems. Kiekvienai bibliotekai nupirkta ne mažiau kaip po vieną žaislinę knygelę. Daugiau leidinių įsigyta moksleiviams (B ir C grupių), bet vėl gi pavadinimais – mažiau. Bendras skaičius leidinių vaikams – 3 043 fiz. vnt. 632 pav. – didesnis. Literatūros įsigijimas vaikams sudaro 42 % viso gavimo (praeitais metais buvo 39 %). Viešosios bibliotekos vaikų literatūros fonde patiems mažiausiems gauta 90 fiz. vnt. 80 pav., vyresniesiems – 324 fiz. vnt. 297 pav., t.y. viso gauta 14 % leidinių vaikams (viešojoje bibliotekoje vaikiškos literatūros įsigijimas sudaro 30 %). Miesto bibliotekoje vaikiškos literatūros atiteko 5 % (A grupės – 20 fiz. vnt. 20 pav. ir B bei C grupės – 128 fiz. vnt. 110 pav., kas sudaro 45 % viso miesto bibliotekos gavimo). Kaimo bibliotekose leidinių vaikams gavimas sudaro 46 % (viso gautos literatūros vaikams – 82 %) – 2 481 fiz. vnt. 528 pav. (A

grupės 239 egz. 90 pav. ir B bei C grupės – 2 242 egz. 438 pav.). Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 73 fiz. vnt. 16 pav. dokumentų vaikams.

Suaugusiems (kartu su dokumentais jaunimui) skaitytojams skirtų leidinių gauta 4 083 fiz. vnt. 1 697 pav. – 57 % (2017 metais – 61 %). T.y. 114 egzempliorių mažiau nei ankstesniais metais, o pavadinimais įsigyta tiek pat (skirtumas 5 pav.). Viešojoje bibliotekoje gauta dokumentų suaugusiems - 948 fiz. vnt. 825 pav. (23 % iš visų gautų dokumentų suaugusiems CBS ir 70 % viešojoje bibliotekoje), miesto bibliotekoje – 179 fiz. vnt. 176 pav. (4 % ir 55 %), kaimo bibliotekose – 2 956 fiz. vnt. 1278 pav. (72 % ir 54 %). Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 87 fiz. vnt. 38 pav. dokumentų suaugusiems.

Kultūros ministerija 2018 metais iš **Valstybės biudžeto** skyrė 30 324 eurų naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su ankstesniaisiais, 2017 metais, lėšų skirta daugiau – 1 656 eurai. Įvertinus skirtas lėšas naujų dokumentų įsigijimui ir vis kylančias leidinių kainas, Bibliotekos komplektavimo tarybos sprendimu įsigyjant naujus dokumentus laikomasi šių komplektavimo principų: kruopščiai atsirinkti reikalingą akademinę literatūrą, naujų dalykinės literatūros leidinių įsigyti po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-6 egzempliorius, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, o populiariojo ar detektyvinio turinio leidinius – po 8-12 egzempliorių, tuo būdu didinant leidinių pavadinimų įvairovę. Užsakant 1-2 egzempliorius gauti leidiniai buvo skirti į viešosios bibliotekos skyrių fondus, iš kur lengviau ir greičiau reikalingi dokumentai pasiekia rajono bibliotekų skaitytojus. Dokumentų komplektavimo principai nesikeičia jau keleri metai, nes nėra tiek lėšų, kad kiekvieno pavadinimo knyga pasiektų visas bibliotekas.

Ataskaitiniais metais dokumentams įsigyti pasirinktas neskelbiamas supaprastintas mažos vertės apklausos raštu būdas. Pirkimas buvo vykdomas CVP IS priemonėmis. Viso atlikta 12 pirkimų: 11 iš jų per CVP IS ir vienas pirkimas – atliekant žodinę apklausą. Visų pirkimų metu, įskaitant ir pastarąjį, įsigyta 4085 egz. 933 (naujų - 835) pavadinimų dokumentai.

Pagal **tiekėjus** dokumentų bibliotekoms įsigyta:

Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius	Suma (eur)	Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius	Suma (eur)
1.	Alma littera sprendimai, UAB	1 827 fiz. vnt.	1 4771,10	10.	VIPsupply, UAB	73 fiz. vnt.	660,17
2.	Nieko rimto, UAB	446 fiz. vnt.	2091,80	11.	Sofoklis, UAB	97 fiz. vnt.	751,86
3.	Tyto alba, UAB	254 fiz. vnt.	2025,22	12.	Briedis, leidykla	69 fiz. vnt.	576,23
4.	Jotema, UAB	256 fiz. vnt.	1995,86	13.	Terra Publica, VŠĮ	106fiz. vnt.	648,79
5.	Baltų lankų leidyba, UAB	232 fiz. vnt.	2 030,13	14.	Gelmės, VŠĮ	16 fiz. vnt.	
6.	Svajonių knygos, UAB	134 fiz. vnt.	716,53	15.	Versus aureus, leidykla	9 fiz. vnt.	68,57
7.	Patogu pirkti, UAB	180fiz. vnt.	1098,78	16.	Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	12 fiz. vnt.	100,28
8.	Vagos prekyba, UAB	135 fiz. vnt.	1248,37	17.	Katalikų pasaulio leidiniai, UAB	12 fiz. vnt.	63,36
9.	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla	205 fiz. vnt.	125,35	18.	Kitos knygos, UAB	44 fiz. vnt.	345,34
				19.	Kalba. Knyga. Kūryba, VŠĮ Komunikacijos centras	3 fiz. vnt.	36,00

Dokumentų pirkimui panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (30 324,- eurai) ir kitos lėšos – GPM 2 proc. (448,64 eurų). Iš viso 30 772,64 eurai.

Už Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įsigyta 913 pavadinimų (iš jų 818 nauji) 4 017 fiz. vnt. dokumentų.

Lyginant su praeitais metais už šias lėšas įsigyta 56 fiz. vnt. ir 103 pavadinimais mažiau. Nors lėšų gauta beveik 1,7 tūkst. eurų daugiau, bet brangstant knygoms jų įsigyta mažiau. Įsigyti pigiau įmanoma perkant dokumentus per CVP IS, kur leidinys įsigijamas už žemiausią pasiūlytą kainą, o ne dokumentų įsigijimas iš vieno tiekėjo.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas – 7,55 eurai. Lyginant su 2017 metais, kaina išaugo 0,51 euro (nuo 7,04 euro).

Knygos buvo užsakomos remiantis Lietuvos Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos rengiama "Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus nacionalinėje bibliotekoje". Tačiau norint atrinkti ir įsigyti reikalingus leidinius, šios informacijos nebepakanka, todėl jos ieškoma atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiamoje informacijoje. Taip pat remiamasi atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamais leidinių sąrašais, autorių pasiūlymais, knygynų naujienomis, atsižvelgdami į bibliotekos darbuotojų ir skaitytojų poreikius.

Įsigytų dokumentų už Kultūros ministerijos skirtas lėšas per metus fizinais vienetais tenka 56,37 procentai (71,86 procento visų įsigijimo lėšų).

Sistemoje šie dokumentai procentais pasiskirstė sekančiai (fizinais vienetais ir lėšomis):

- viešojoje bibliotekoje – 23,25 ir 25,29 (934 egz. už 7669,96 Eur);
- kaimo bibliotekose – 71,35 ir 69,06 (2866 egz. už 20940,21 Eur);
- miesto bibliotekoje – 5,4 ir 5,65 (217 egz. už 1713,83 Eur).

Vienai kaimo bibliotekai iš šių lėšų vidutiniškai tenka 84,29 egz. už 615,89 eurų.

Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas įsigyta dokumentų:

Pagal dokumento rūšis:	Pagal dokumento tipą:
knygos – 3 975 fiz. vnt.	spaudiniai – 3 975 fiz. vnt.
garsiniai – 38 fiz. vnt.	natos – 4 fiz. vnt.
natos – 4 fiz. vnt.	muzikos įrašai – 16 fiz. vnt.
	garso įrašai – 22 fiz. vnt.

Pagal kalbas – 4 010 fiz. vnt. lietuvių ir 7 egz. anglų.

Daugiausiai įsigyta grožinės literatūros (623 pav. 3 301 fiz. vnt.) filosofijos ir psichologijos (78 pav. 167 fiz. vnt.), bendrojo skyriaus (37 pav. 151 fiz. vnt.), visuomenės mokslų (50 pav. 97 fiz. vnt.), taikomųjų mokslų (34 pav. 95 fiz. vnt.) teminės literatūros.

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių):

Valstybės biudžeto lėšos – 4 268 fiz. vnt. – 1 091 pav. (1001 n. pav.) – 32943,90 Eur.

Iš jų:

- Kultūros ministerijos lėšos – 4 017 fiz. vnt. – 913 pav. (818 n. pav.) – 30 324,- Eur
- neatlygintinai gauti – 232 fiz. vnt. – 225 pav. (183 n. pav.) – 2 455,45 Eur
- gauta iš projektų – 19 fiz. vnt. – 12 pav. (- n. pav.) – 164,45 Eur

Kitos lėšos – 2 858 fiz. vnt.– 1230 pav. (328 n. pav.) – 9 256,93 Eur

Savivaldybės lėšos – 0 fiz. vnt.

ES lėšos – 0 fiz. vnt.

Iš *valstybės biudžeto* lėšų skirti leidiniai, išleisti įvairių leidėjų ar kitų įstaigų bei organizacijų projektų, gavusių dalinį finansavimą leidybai iš Kultūros rėmimo fondo lėšų. Bibliotekai jie perduodami neatlyginamai. Taip pat už šias lėšas gauti 4 leidiniai iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir 19 leidinių iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos (leidiniai skirti Metų knygos rinkimų akcijos laimėtojams).

Už kitas lėšas įsigytus dokumentus galima suskirstyti pagal **gavimo šaltinius**:

- dovanos – 1336 fiz. vnt.– 840 pav.,
- iš projektų – 2 fiz. vnt.– 1 pav.,
- neatlygintinai gauti iš įvairių leidėjų (Kultūros ministerijai ir įvairiems fondams finansuojant Lietuvos leidyklų leidybos projektus) – 41 fiz. vnt.– 8 pav.,
- parama – 997 fiz. vnt.– 27 pav.,
- GPM 2 proc. – 69 fiz. vnt.– 21 pav.,
- vartotojų atneštos vietoj prarastų – 99 fiz. vnt.– 95 pav.,
- trūkumo dengimas, atlikus bibliotekų fondų patikrinimus – 297 fiz. vnt.– 288 pav.,
- iš atsarginio fondo perduota – 17 fiz. vnt.– 17 pav.

Per metus įsigyta dokumentų pagal **tiekėjus** (už valstybės ir kitas lėšas bendrai):

- autorius – 37 pav. 172 fiz. vnt.–
- bibliotekos darbuotojai – 288 pav. 297 fiz. vnt.
- viešosios bibliotekos atsarginis fondas – 17 pav. 17 fiz. vnt.
- įvairios leidyklos, leidinių platintojai – 930 pav. 4082 fiz. vnt.
- įvairūs tiekėjai – 383 pav. 752 fiz. vnt.
- Knygų Kalėdų akcija (skaitytojai, organizacijos) – 613 pav. 648 fiz. vnt.
- Labdaros ir paramos fondas „Saulė ir vėjas“ – 1 pav. 3 fiz. vnt.
- labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“ – 9 pav. 972 fiz. vnt.
- Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka – 13 pav. 21 fiz. vnt.
- skaitytojai – 158 pav. 162 fiz. vnt.

Dokumentai gauti iš įvairių tiekėjų: A. ir A.A. Avižienių fondo (1 pav. 16 fiz. vnt.), VŠĮ „Baltijos vėtrungė“ (1 pav. 6 fiz. vnt.), Lietuvos bibliotekininkų draugijos (1 pav. 10 fiz. vnt.), Europos komisijos atstovybės Lietuvoje (1 pav. 28 fiz. vnt.), leidyklos „Ganytojas“ (1 fiz. vnt.), VŠĮ „Grunto valymo technologijos“ (1 pav. 20 fiz. vnt.), Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“ (1 pav. 10 fiz. vnt.) ir jos Panevėžio skyriaus (2 pav. 3 fiz. vnt.), Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (1 fiz. vnt.), Lietuvos banko (1 fiz. vnt.), Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo (2 pav. po 22 fiz. vnt.), Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinės grupės (1 pav. 11 fiz. vnt.), LR URM vystomojo bendradarbiavimo departamento (1 pav. 4 fiz. vnt.), asociacijos LGL (1 fiz. vnt.), koncerno „MG Baltic“ (1 fiz. vnt.), Panevėžio kraštotyros muziejaus (1 fiz. vnt.), Panevėžio rajono savivaldybės administracijos (7 fiz. vnt. Petro Juknevičiaus knygelės „Nepriklausomybės kovų paminklai Panevėžio rajone), Miežiškių KC (1 pav. 2 fiz. vnt.), leidyklos „Svajonių knygos“ (2 pav. 9 fiz. vnt.), VĮ „Sporto vilkai“ 91 pav. 5 fiz. vnt.), Švedijos Karalystės ambasados (5 pav. 10 fiz. vnt.), VŠĮ „Vario burnos“ (3 pav. 12 fiz. vnt.), Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (1 fiz. vnt.), Vilniaus universiteto (1 fiz. vnt.).

Knygos leidėjai VŠĮ „Pamėginčius“, įsijungdami į projektą „Padovanok knygą Lietuvos bibliotekai“, padovanojo 10 vienetų „Kol gyvenai, tol ir mokaisi: iliustruotas lietuvių – anglų patarlių žodynas“, 4 vienetus to paties pavadinimo leidinio, kurį sudaro lietuvių – rusų patarlės bei 8 vienetus Algimanto Katiliaus „Tremtinio užrašai“ (2 tomas), o Vilniaus universiteto bendruomenė padovanojo 4 fiz. vnt. Rasos Katiliūtės „Gimnazistė“.

Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas perdavė visoms bibliotekoms po 2 fiz. vnt. Panevėžio komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ išleistos Stasio Ylos knygos „Kunigas Alfonsas Lipniūnas“. Ramygalos kultūros centras perdavė 20 fiz. vnt. kraštotyrinio leidinio „Po Dievo dangumi – mano tauta“, sudaryto Manto Masioko. Knygų bibliotekoms perdavė ir LR Seimo nariai – Guoda Burokienė, Rasa Juknevičienė, Petras Nevulis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos narys Algimantas Birbilas.

Bibliotekoms – „Lietuvos ryto“ prenumeratoriams – laikraščio leidėjas dovanojo 28 fiz. vnt. savo leidinio „Aš myliu Lietuvą“.

Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyrius kiekvienai bibliotekai skyrė po leidinį „100 knygų vaikams ir Lietuvai“.

UAB „Agrokoncerno grupė“ bibliotekoms dovanojo 43 leidinius iš knygų serijos „Lietuvių literatūros lobynas“.

Dovanų gauta iš kolegų – Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės bibliotekos, Ignalinos, Vilkaviškio, Šiaulių rajonų viešųjų bibliotekų.

Paramos būdu gautos knygos – UAB „Antalis“ parėmė 22 fiz. vnt. už 168,89 eurus. Ši įmonė, minėdama savo 25-metį, dovanojo knygas bibliotekoms, suteikdama galimybę pasirinkti iš pateikto 2017-2018 metų leidimo knygų sąrašo. Labdaros ir paramos fondas „Saulė ir vėjas“ parėmė 3 egz. knygos Farilos Strong „Aušros belaukiant“.

Ypač gausią – 9 pavadinimų 972 egzempliorių - knygų paramą suteikė labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“. Kiekvieną biblioteką pasiekė šio fondo atrinkti serijos „Vaikų bibliotekėlė“ geriausių vaikiškų knygų, išleistų 2017-2018 metais, rinkiniai (po 3 egz.).

Rajono bibliotekų fondus papildė autorių ar knygų rengėjų dovanotos knygos. Rašytojas kraštiečių Algimantas Kaminskas dovanojo po 2 egzempliorius knygų „Dienojimas“ ir „Durys virš magistralės“. Taip pat gauti kraštiečių Kazimiero Daugėlos, Liudvikos Knizikevičienės, Kazio Račkausko leidiniai. Po knygą ar kelias bibliotekai dovanojo autoriai, knygų rengėjai Audrius Balčėtis, Bėnas Bėranas, Jūrė Bulavaitė, Alfonsas Čepauskas, Stepas Eitminavičius, Gediminas Dragūnevičius, Aringas Gorodeckis, Aleksandras Guobys, Donatas Januta, Virgilijus Juodakis, Inga Kanišauskė, Vytautas Kundrotas, Mantas Masiokas, Joana Viga Čiplytė, Alex Monaco, Giedrė Norkūnė, Regina Narušis, Petras Panavas, Audronė Palionienė, Jonas Putinas, Česlovas Skaržinskas, Kristina Stalnionytė, Laimutė Vološkevičienė, Albinas Vološkevičius, Valentina Zeitler. Kiekvienai bibliotekai savo knygą „Višta strimelės galva“ dovanojo autorė Rūta Vanagaitė. Profesorius Gediminas Degėsys bibliotekoms dovanojo 8 pavadinimų 43 vienetus savo knygų. Knygas perdavė patys autoriai, jų skaitytojai, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.

Skaitytojai dovanojo bibliotekoms populiarių grožinės ir teminės literatūros leidinių – atrinkus reikalingus leidinius įtraukta į apskaitą 63 fiz. vnt. – Bernatonių, Pajstrio, Ramygalos, Tiltagalių, Velžio ir viešajai bibliotekoms. Vien 2017 metų akcijos „Knygų Kalėdos“ metu skaitytojai dovanojo virš šešių šimtų knygų, iš kurių 613 pavadinimų 648 knygos buvo atrinktos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Tarp akcijos dalyvių - Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai, Berčiūnų, Ėriškių, Gustonių ir Velžio bendruomenės. Akcijoje dalyvavo ir knygas dovanojo 24 bibliotekų skaitytojai. Gausiausiai knygomis pasidalino Viešosios bibliotekos, Jotainių, Katinų, Miežiškių, Molainių, Linkaučių, Perekšlių, Raguvos, Tiltagalių, Trakiškio, Upytės bibliotekų skaitytojai.

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 350 komplektų – 71 pav. (191 komplektas 52 pavadinimų žurnalų ir 159 komplektai 18 pavadinimų laikraščių):

- Viešojoje bibliotekoje – 61 komplektas 61 pav. (41 pav. žurnalų ir 20 pav. laikraščių)
- Miesto bibliotekoje – 18 komplektų 18 pav. (12 pav. žurnalų ir 6 pav. laikraščių)
- Kaimo bibliotekose – 271 komplektų 25 pav. (12 pav. 138 komplektai žurnalų ir 7 pav. 133 komplektai laikraščių).

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 7 pav. (4 pav. žurnalų ir 3 pav. laikraščių).

Periodikos prenumeratai Panevėžio rajono savivaldybės administracija skyrė 16 276 tūkst. eurų. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiai: viešajai bibliotekai – 3 093 eurai, Ramygalos (miesto) bibliotekai – 458 eurai, kaimo bibliotekoms – 12 725 eurai.

Visos bibliotekos gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar mūsų rajono laikraštį – „Tėvynę“ (32 egz.), „Panevėžio kraštą“ (18 egz.), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (32 egz.). Populiariausi žurnalai: „Edita“ (17 egz.), „Ji“ (13 egz.), „Sodo spalvos“ (9 egz.). Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Daugiausiai užsakyta buvo žurnalų „Naminukas“ (16 egz.) ir Justė (14 egz.). Nesant galimybių užsakyti „Donaldas ir kiti“, šis leidinys kiekvieną mėnesį buvo perkamas (10 egz.).

Gale metų gavus papildomai lėšų periodikai, užsakyti papildomai skaitytojų mėgstami žurnalai – „Legendos“, „Moters savaitė“, „Moters savaitgalis“, „Namie ir sode“, „Prie kavos“, „Savaitė“, „Žmonės“.

2018 metais gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nebuvo fiksuojami, išskyrus vieno pavadinimo laikraštį (prenumeruojami periodiniai leidiniai netraukiami į fondo bendrąją apskaitą nuo 2011 metų). Neįtraukiami į apskaitą todėl, kad tai yra terminuoto saugojimo dokumentai, kurių saugojimo laikas nėra ilgesnis nei vieneri metai. Vienintelis įtrauktas laikraštis – „Tėvynė“ – 1 komplektas už 22,- eurus, kuris yra saugojamas neterminuotai viešojoje bibliotekoje. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau jie nėra įtraukiami į bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuojant ir jų įsigijimo lėšas.

Viešosios bibliotekos fondai pasipildė neatlygintinai gautu periodiniu leidiniu, kuris buvo įtrauktas į bendrosios apskaitos knygą – vienintelio architektūrinio žurnalo „Archiforma“ dvejais numeriais (trimis vienetais).

Bibliotekos gauna neatlygintinai periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta ir išskirstyta bibliotekoms 51 pav. periodiniai leidiniai: 44 pav. žurnalų ir 7 pav. laikraščių; iš jų vaikams skirtų leidinių – 3 žurnalai. Jų gauta nuo 1 iki 6 egzempliorių. Tai kultūriniai, literatūriniai, meno, religiniai, istoriniai, įvairių Lietuvos kraštų periodiniai leidiniai, kurių bibliotekos retai užsisako. Vienintelis minusas, kad šie leidiniai ne iš karto pasiekdavo bibliotekas, kadangi jų gavimo nebuvo galima perskirstyti pašto keliu. Dar papildomai buvo gauta po 20 egz. kiekvieno „Kultūros barų“ numerio.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:	
Visame CBS fonde – 3%	Miesto bibliotekoje – 2 %
Savivaldybės VB – 3%	Kaimo bibliotekose – 3%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 5,92 Eur (lyginant su 2017 m. išaugo 0,20 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už *Kultūros ministerijos* lėšas – 7,55 Eur (lyginant su 2017 m. išaugo 0,51 Eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 1,09 Eur (viso 42 175,83 Eur)
- Valstybės biudžeto lėšos – 0,85 Eur (viso 32 943,90 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
 - Kultūros ministerijos skirtos lėšos – 0,78 Eur (viso 30 324,00 Eur)

- Valstybės biudžeto lėšos – 0,07 Eur (viso 2 619,90 Eur) (be KM skirtų lėšų)
- Iš kitų lėšų – 0,24 Eur (viso 9 231,93 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,000 eur (be periodikos)

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 5,99 Eur
- LR kultūros ministerijos skirtų lėšų – 4,30 Eur

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 5,92 Eur (pakilo 0,20 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 7,55 Eur (pakilo 0,51 Eur)

Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **11 669 fiz. vnt.** 1 043 paskutinio pav. už 3 986,07 Eur. Iš jų:
 - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **2 163 fiz. vnt.– 1 400 pav.**
 - Miesto filiale – **336 fiz. vnt. – 153 pav.**
 - Kaimo bibliotekose – **9 170 fiz. vnt. – 500 pav.**
- Nurašymo **priežastys:**

PRIEŽASTIS	SKAIČIUS	PROCENTAS	PRIEŽASTIS	SKAIČIUS	PROCENTAS
Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	8 004 fiz. vnt.	69%	Perduoti į mainų-atsarginį fondą, kitas bibliotekas	16 fiz. vnt.	1%
Praradę aktualumą dokumentai	2 943 fiz. vnt.	25%	Vartotojų prarasti dokumentai	88 fiz. vnt.	1%
Periodiniai leidiniai pasibaigus saugojimo laikui	0		Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai	618 fiz. vnt.	5%

Per ataskaitinius metus fondas sumažėjo 2% (4 543 fiz. vnt.). Fondo mažėja jau eilę metų, kadangi nurašytų dokumentų skaičius viršija gautų dokumentų skaičių. Pastaraisiais metų bendras fondo dydžio skirtumas dažniausiai būdavo apie tris tūkstančius fizinių vienetų, išskyrus 2017 ir 2014 metus, kai fondo skirtumas buvo atitinkamai virš 16 ir 8 tūkstančių.

Lyginant su praeitais metais, keitėsi nurašymas pagal priežastis. Jei 2017-aisias nurašymas ir perdavimas į Mainų ir Atsarginį fondus sudarė virš 30 %, tai šiais, ataskaitiniais, metais tai sudaro tik 0,14 % metinio nurašymo. 2018-aisiais daugiausiai nurašyta susidėvėjusių ir vartotojų sugadintų dokumentų, antroje vietoje – praradę aktualumą.

2018-ais metais daugiausiai dokumentų nurašyta iš Viešosios bibliotekos abonemento (857 **fiz. vnt.**), pertvarkomo saugyklos (727 **fiz. vnt.**) ir vaikų literatūros fondų (368 **fiz. vnt.**), taip pat iš Šilagalio (563 **fiz. vnt.**), Krekenavos (492 **fiz. vnt.**), Naujamiesčio (379 **fiz. vnt.**), Nevėžio (313 **fiz. vnt.**), Dembavos (307 **fiz. vnt.**) bibliotekų. Pagrindinė nurašymo priežastis – susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai. Šia priežastimi nurašyta iš 32 – visų nors kiek nurašiusiųjų - bibliotekų fondų. Daugiausiai jų atrinkta ir nurašyta iš Ėriškių, Vadoklių ir Berniūnų bibliotekų, kuriose vyko fondų patikrinimai, atitinkamai po 969, 632 ir 301 **fiz. vnt.** Lyginant su praėjusiais metais, susidėvėjusių dokumentų nurašyta 2 592 vienetų daugiau. Praradusių

aktualumą dokumentų nurašyta priešingai - gerokai mažiau nei ankstesniais metais – net 7 139 **fiz. vnt.** Praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti išvežant į makulatūrą iš 27 bibliotekų fondų.

Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti fonduose 618 dokumentų (trūkumas) – Ēriškiuose – 365 **fiz. vnt.**, Berniūnuose – 222 **fiz. vnt.**, Vadokliuose – 31 **fiz. vnt.**

Vietoj 88 egz. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė šiek tiek daugiau – 99 naujais leidiniais – viešojoje, Ramygalos ir Piniavos bibliotekose.

Nurašymo lėšos:

- valstybės – 319,90 Eur
- savivaldybės – 3 556,38 Eur
- kitos – 109,79 Eur

Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,7
 - Savivaldybės viešoji biblioteka – 1,3
 - Miesto bibliotekoje– 1,2
 - Kaimo bibliotekose– 1,88
- Fondo panaudojimo koeficientas:

	<i>Bendrai CBS fonde</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekose</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
<i>Grožinės literatūros</i>	0,61	1,42	0,78	0,49
<i>Teminės literatūros</i>	1,79	0,73	1,43	2,54
<i>Periodinių leidinių</i>	14,8	14,8	-	-

Mainų fondas

Mainų fonde yra 8 517 fiz. vnt. dokumentų.

- Į mainų fondą per metus perduota 16 fiz. vnt. dokumentų. Dokumentai perduoti iš Ēriškių (15) ir Vadoklių (1) bibliotekų.
- Iš mainų fondo perduota dokumentų - 5 fiz. vnt. - Ramygalos klubui „Savos erdvės“

Atsarginis fondas

- Sukaupta 3 280 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus dokumentų negauta.
- Nurašyta 17 fiz. vnt. dokumentų. Dokumentai perduoti Viešosios bibliotekos vaikų literatūros fondui.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius ir sutelkimas

2018 m. Gyventojų registro duomenimis rajone deklaravusių gyvenamąjį vietą gyventojų skaičius neviršijo 40 tūkst. Ir siekė tik apie 38 tūkst.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų tankis (viename km²), buvo 16,4 ir tai vienas mažiausių rodiklių respublikoje.

Gyventojų sutelkimo procentas ataskaitiniais metais buvo – 18%:

- Miesto bibliotekoje – 15%
- kaimo bibliotekose – 14%

Gyventojų sutelkimo rodikliai nesikeičia jau eilę metų. Migracija, demografinė situacija bei žemas rajono gyventojų tankumas lemia gan ne itin didelį gyventojų, besilankančių bibliotekose, procentą. Neišspręstos infrastruktūros problemos: retai važiuojantys autobusai, nesutvarkyti keliai ir pan., turi įtakos nutolusių nuo bibliotekų gyvenviečių žmonių, ypač vyresnio amžiaus, apsilankymams bibliotekose.

Pavyzdžiui:

Pajstrio bibliotekos žemą sutelktumą (8%) lemia tai, kad biblioteka yra vienintelė seniūnijoje, ir nutolusių kaimų gyventojams nepatogu atvykti. Taip pat gan žemas sutelktumas yra priemiestinėse ar turinčiose didelį gyventojų skaičių (pvz. Dembavos - 5%, Karsakiškio - 12%) gyvenviečių bibliotekose. Jų gyventojai dirba mieste, ir greičiausiai lankosi ten esančiose bibliotekose.

Didžiausias gyventojų sutelktumas yra gyvenvietėse, kur nedidelis mikrorajono gyventojų (Šilų - 33%, Berčiūnų-40%), bei lokaliuose gyvenvietėse, kur beveik visi mikrorajono gyventojai ir gyvena kaime, kuriame įsikūrusi biblioteka (Daniūnų - 24%, Liūdynės- 50%, Ėriškių - 26%).

Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2018	7045	1 502	408	5 135
2017	7181	1478	400	5303
2016	7010	1391	396	5223
2015	7182	1352	407	5423

Emigracija, spartus gyventojų senėjimo procesas įtakoja vartotojų skaičiaus rajono bibliotekose mažėjimą. 2017 m. padidėjęs, vartotojų skaičius vėl smuktelėjo - 3%. Vartotojų skaičius sumažėjo tik kaimo bibliotekų kategorijoje.

- *Mažėjo:*

Dėl darbuotojų ilgalaikio nedarbingumo, motinystės atostogų, darbuotojų kaitos (Žibartonių, Naujarodžių, Gustonių bibliotekose).

- *Padaugėjo:*

Dėl intensyvių veiklų, akcijų skaitytojams, projektinių renginių, atnaujinus bibliotekos patalpas ir pan. (Liūdynės, Piniavos, Dembavos Upytės ir kt. bibliotekose).

2018 metais viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriuje skaitė 1 502 vartotojai, t.y. 24 vartotojais daugiau negu 2017 metais. Per einamuosius metus buvo perregistruoti 1 198 (80 proc.) vartotojai, naujai užregistruoti 298 vartotojai – tai sudaro 20 proc. visų registruotų vartotojų skaičiaus. Bendras vartotojų skaičius didėja suaugusių sąskaita: grįžta į biblioteką keletą metų joje nesilankę, ateina nauji vartotojai.

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2018	6	21	6	1	1	1
2017	6	20	7	2	0	1
2016	5	21	7	2	0	1

Vartotojų sudėties pokyčiai

Rajono bibliotekų vartotojų tarpe išskiriamos dvi didžiausios grupės - skaitytojai vaikai iki 14 metų amžiaus, jų 2018 m. sulaukėme 2 483, ir dirbantys suaugę asmenys – 2 236. Kitos vartotojų kategorijos pasiskirstė taip:

senjorų – 987 (2017 m. – 1 023)

laikiniai nedirbantys – 670 (2017 m. – 733)

9-12 kl. moksleivių ir studentų atitinkamai buvo 462 ir 207 (2017 m.: 521 ir 240). Besimokančiųjų mažėja jau keleri metai. Manome, kad tai susiję su demografinė šalies ir krašto situacija.

Apsilankymų skaičius. Lankomumas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2018	136 034	21 303	8 234	106 497
2017	128 291	18 698	8 563	101 030
2016	127 826	17 567	9 351	100 908
2015	150 869	18 343	11 011	121 515

Apsilankymų skaičius ataskaitiniais metais išaugo 6%:

✓ viešojoje bibliotekoje sulaukta 2 605 lankytojų daugiau negu 2017 metais. Žymiai daugiau suaugusių lankytojų dalyvavo renginiuose (+2 500), o vaikai dažniau ateidavo į biblioteką knygų ar tiesiog praleisti laiko (+72).

Renginių lankytojų vaikų sumažėjo (-268).

Analizuojant apsilankymų rodiklį, būtina atsižvelgti ir į **virtualių apsilankymų** skaičių. 2018 metais bibliotekoje virtualiai apsilankė 30 tūkst. 969 lankytojai, t.y. beveik 3 kartus daugiau negu 2017 m. Virtualių apsilankymų skaičius rodo, kad norint pasinaudoti bibliotekos paslaugomis ne visada reikia apsilankyti pačioje bibliotekoje. Vienas registruotas vartotojas bibliotekoje per metus vidutiniškai apsilankė 14 kartų (2017 metais -13).

✓ Kaimo bibliotekose apsilankymų skaičius padidėjo 5 467. Daugiausiai lankytojų sulaukė bibliotekos, kuriose visus metus vyko projektinės veiklos vaikams ir suaugusiems, edukacinės programos, užsiėmimai, šventės ir kt. Tai Raguvos (+ 278), Liūdynės (+2 846), Velžio (+245), Upytės (+4 374) ir kt. bibliotekos.

Ženkliu lankytojų sumažėjo Jotainių (-757), Žibartonių (-1678), Gustonių (-768), Pajstrio (-1230) bibliotekose – sirgo, keitėsi ar vyko į mokymus darbuotojai, ko pasekoje ilgesnį laiką vartotojai nebuvo aptarnaujami. Atitinkamai mažėjo ir kiti rodikliai.

Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo
-------	-------------------	-----------------	-------------------	-------

	rodiklis			bibliotekos
2018	19	14	20	21
2017	18	12,7	21	19
2016	18	12,6	23,6	19

Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2018	403 031	63 021	21 595	318 415
2017	352 625	68 319	16 545	267 761
2016	227 059	67 934	8 115	151 010

Nuo 2017 metų visose rajono bibliotekose pradėjus taikyti „Atrankinį apskaitos metodą“, apskaitant spaudinius, išduodamus vietoje, išduodamų dokumentų skaičius nuolat auga. Ataskaitiniais metais padidėjo 13 %.

Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2018	151 842	30 632	11 466	109 744
2017	140 630	28 020	6 082	106 528
2016	129 057	26 962	5 912	96 183

Išduotų į namus dokumentų skaičius išaugo 7%. Šis rodiklis didėjo visose bibliotekų kategorijose.

2018 metais vartotojams į namus viešojoje bibliotekoje išduota 30 632 fiz. vnt. dokumentų, ir tai sudarė 49 proc. visos išduoties. Tam turėjo įtakos sprendimas kuo daugiau knygų ir žurnalų iš saugyklos bei informacinio fondų perduoti į atvirus fondus ir esant poreikiui, išdavinti į namus. Mažėjant išduočiai vietoje, daugėjo išduodamos į namus, nes pastebėta, kad norinčių skaityti skaityklose vis mažiau.

2018 m. didėjo populiarių knygų išduoties apyvarta, bet mažėjo bendras skaitomumo rodiklis. Populiarią knygą per metus skaitytojas paima iki 38 kartų (2016 m. – 34, 2017 - 37), o vienam skaitytojui per metus išduota vidutiniškai 42 leidiniai (2017– 46). Skaitomumo rodiklio sumažėjimą nulėmė tai, kad padidėjus vartotojų skaičiui, išduodamų dokumentų skaičius sumažėjo.

Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2018	251 189	32 389	10 129	208 671
2017	211 995	40 299	10 463	161 233
2016	98 002	40 972	2 203	54 827

Ataskaitiniais metais į namus išduodamos literatūros skaičius išaugo 39 194 fiz. vnt. Labiausiai išaugo kaimo bibliotekų kategorijose - 22% procentais. Tai, kaip jau anksčiau minėta, atrankinio, vietoje išduodamų spaudinių apskaitos metodo, taikomo jau antrus metus, rezultatas. O štai Miesto ir Viešojoje bibliotekose - sumažėjo.

Viešojoje bibliotekoje daugiau kaip pusę dokumentų išduoties (51 proc.) sudarė išduotis vietoje, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, laikraščiai. Vietoje skaitomi laikraščiai ir žurnalai. 2018 m. lankytojų skaičius išaugo, o dokumentų išduotis vietoje sumažėjo (-7 910). Keičiantis lankytojų prioritetams ir poreikiams, reikia tinkamai išnaudoti esamas skaityklos erdves, pasiūlant vartotojams naujų, netradicinių veiklų. Pertvarkant skyriaus fondus ir perkėlus grožinę literatūrą į bibliotekos 1-o aukšto erdves, skaitytojai rečiau pasinaudoja teminės literatūros fondu, periodiniais leidiniais. Tenka ieškoti įvairių formų, sudominant juos šiais fondais.

Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2018	165 011	34 629	11 228	119 154
2017	143 232	31 659	9 286	102 287
2016	94 653	31 410	4 515	58 728

Grožinės literatūros išduotis ataskaitiniais metais padidėjo, ir sudarė 13%. Šis rodiklis taip pat sietinas su pakitusia apskaita. Grožinės literatūros išduotis ataskaitiniais metais sudarė 41 proc. visos išduoties.

Viešojoje bibliotekoje 2018 metais grožinės literatūros išduota 34 629 fiz.vnt. ir tai sudarė 55 proc. visos išduoties, o įvairių mokslo šakų literatūros išduota 28 392 fiz. vnt., t.y. 45 proc. visos išduoties. Pagal mokslo šakas išduotis LIBIS programoje apskaitoma kartu su periodika, kurios didelė dalis priskiriama mokslo šakoms, todėl šakinės literatūros išduoties procentas dėl šios priežasties padidėja. Tikslios vien knygų (be periodikos) išduoties pagal turinį apskaityti negalime. Vadovaujantis LIBIS SAP duomenimis galima būtų teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų. Net sumažėjus bendrai dokumentų išduočiai, grožinės literatūros išduotis išaugo 2 970 fiz vnt., t.y. 9 proc. Daugiausia išduota literatūros visuomenės mokslų klausimais – 8166 fiz.vnt, mažiausia Matematikos ir gamtos mokslų srities – 416 fiz.vnt. Panagrinėjus skaitymo statistiką, matyti, kad moterys skaito kur kas daugiau nei vyrai. Net 69 proc. bibliotekos skaitytojų sudaro moterys. Ir net 76 proc. visos išduoties, išduodama taip pat moterims.

Bibliotekose daugiausia skaitoma pramoginė, populiarioji pažintinė literatūra, populiarioji psichologija ir medicina. Meilės romanai ir toliau lieka populiarius tarp vidutinio amžiaus moterų. Vis dar mieliai skaitomos knygos apie tai kaip išmokti gaminti ir kaip numesti svorio.

Vyrai domisi populiariaja pažintine, istorine literatūra, ypač apie Antrąjį pasaulinį karą, svarbius Europos įvykius, taip pat mėgstamos žymių istorinių asmenybių biografijos, kelionių vadovai. Jaunimas vis dar skaito knygas apie vampyrus ir kitą fantastinę literatūrą, istorinius trilerius. Detektyvai - mėgstami visų.

Skaitytojai labai laukia naujų knygų, kurias pamato knygynuose, įvairiose reklamose ir nori jas perskaityti, bet bibliotekoje yra tik viena knyga ir jos reikia laukti eilėje (dokumentų rezervavimo galimybė). 2018 metais skaitytojai rezervavo 1360 (2017 - 1362) knygų, iš jų 1187 (2016 m. - 1157) grožinės literatūros. Rezervuota 2 knygomis mažiau.

2018 m. skaitomiausia knyga – Santa Montefiore „Madona čigonė“ (38 perskaitė). Dažniausia skaitytojų pageidaujamos užsienio rašytojų knygos: Liucinda Riley „Šešėlio sesuo“ (31), Santa Montefiore „Bitininko duktė“ (30), „Meilės ir karo dainos“ (29), Mary Higgins Clark „Melodija dar aidi“ (29), Kristin Hannah „Nakties kelias“ (29), „Lakštingala“ (28), Sandra Brown „Trintis“ (28), Liucinda Riley „Audrų sesuo: Alės istorija“ (27). Ir toliau išlieka tarp skaitomiausių – Laurent Gounelle romanas „Dievas visada keliauja incognito“ (26).

Bibliotekoje skaitomiausių lietuvių knygų autorė – Irena Buivydaite: „Tikros ir netikros seserys“ (29), „Nebaigta kalnų sakmė“ (26). Taip pat - Laura Sintija Černiauskaitė „Šulinys“ (23), Lina Ever „Neišryškinta juostelė“ (20), Danutė Jazgevičiūtė „Netikėta pažintis“ (20). Labai skaitomos bibliotekoje biografinės, atsiminimų, dienoraščių knygos: Dalios Kutraitės „Nokstančių bananų kvapas“ (22), Lavijos Šurnaitės

„Optimizmo genas“ (18), Algirdo Toliato „Gerumo liūnas“ (17), Aldonos Ruseckaitės „Dūžtančios formos: romanas apie Vytautą Mačernį“ (17), Rūtos Šepetys „Tarp pilkų debesų“ (16).

Palyginus keletą metų skaitomiausių knygų sąrašus, matyti, kad su retomis išimtimis („Dievas keliauja inkognito“ ir pan.), populiariausios naujos (2017 – 2018 m.), knygynuose, spaudoje ir internete populiarinamos knygos.

Prie didesnio grožinės literatūros skaitomumo rajone prisidėjo ne tik taikytas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“, bet ir po bibliotekas keliaujantys 11 „Knygų lagaminų“ (knygos iš Viešosios bibliotekos fondų).

Knygų lagaminai

Siekiant kaimų bibliotekas bei skaitytojus geriau aprūpinti naujomis knygomis, skyriuje suformuota 11 „Knygų lagaminų“ suaugusiems. Šia paslauga pasinaudojo: Berčiūnų, Daniūnų, Berniūnų, Ėriškių, Geležių, Bernatonių, Trakiškio (net du knygų lagaminus) ir po vieną: Denbavos, Jotainių, Liudynės, Linkaučių, Nevėžio, Pajstrio, Paliūniškio bibliotekų skaitytojai. Tai galimybė rajono skaitytojams susipažinti su naujesne, įvairesne literatūra ir naujais knygų autoriais. Trys vaikiškų knygų lagaminai (perduoti Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos), jau aplankė daugumą rajono bibliotekų ir buvo išformuoti knygas paskirstant kaimų bibliotekoms. Poreikiui patenkinti, suformuotas „Knygų lagaminas vaikams“. Metų bėgyje 18 „Knygų lagaminų“, 617 knygų keliavo pas rajono skaitytojus.

Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2018	240 284	28 392	10 367	201 525
2017	209 393	36 660	7 259	165 474
2016	132 406	36 524	3 600	92 282

2018-aisiais teminės literatūros išduotis didėjo, ir tam įtakos turėjo 2017 m. pradėtas taikyti „Atrankinis apskaitos metodas“ vietoje išduodamiems spaudiniams. O kadangi periodinė literatūra yra apskaitoma kartu su temine, tikslinga manyti, kad didžiąją dalį teminės išduoties sudarė periodika.

Išduota 30 891 fiz. vnt. daugiau. Išduotis didėjo kaimo ir miesto bibliotekų kategorijose.

Viešojoje bibliotekoje dokumentų išduoties pagal rūšį santykis, keitėsi išduodamų knygų naudai, jei 2017 m. knygų buvo išduota 68 proc., o periodikos – 32 proc., tai 2018 m.: knygų 78 proc., o periodikos – 22 proc. manau, kad tai yra labai natūralus procesas, nes vis daugiau žmonių turi kompiuterius ar mobilius įrenginius, kurių pagalba ir sužino naujienas, pasiskaito laikraščius.

Reorganizuojant skyriaus fondus, didelė dalis nenaudojamos ir bibliotekoje neturinčios išliekamosios vertės periodikos buvo nurašyta. Skaitytojus dažniausia domina einamųjų metų periodiniai leidiniai. Užklausoms atsakyti ir literatūrinėms parodoms rengti daugeliu atvejų pasitelkiame kitus šaltinius. Kasmet užsakydami žurnalus, atliekame išsamią turimų leidinių išduoties analizę.

Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2018	202 216	14 013	7 872	180 331

2017	177 619	21 685	5 934	150 000
2016	114 789	21 499	3 151	90 139

Periodinės literatūros išduotis rajono bibliotekose išlieka aukšta, tai rodo, kad ši literatūra vartotojams yra įdomi ir reikalinga.

Viešojoje bibliotekoje 2018 metais periodinių leidinių išduota 14 013 fiz. vnt. (22%), knygų 49 008 fiz. vnt. (78%), kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) – tik 79 fiz. vnt., 0,1% (2017– 37 fiz. vnt.).

2018 m. dažniausia į namus buvo išduodami –Rasos (161), Namie ir sode (139), Savaitė (113), Stilius (111), Sodo spalvos ir augalų pasaulis (93), Iliustruotoji istorija (83), Burdą moden (82). Galime pasidžiaugti, kad ir kultūriniai žurnalai: Literatūra ir menas (47), Tarp knygų (28), Ta pati (28), Metai (25), Kultūros barai (23), Nemunas (22) reikalingi skaitytojams. Lyginant su 2017 m. žurnalų į namus išduota – 123 fiz. vnt, t.y. 6 proc. mažiau.

Kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) nors išduota tik 79 fiz. vnt., bet lyginant su 2017 proc. (37 fiz. vnt.) – 42 fiz. vnt. daugiau. Iš jų net 71 fiz. vnt. garsinių dokumentų skaitmeninėse laikmenose. „Maminukų akademijos“ lankytojai noriai skolinasi CD su pasakomis ir dainelėmis.

Kaimo ir miesto bibliotekų kategorijose atitinkamai periodikos buvo išduota 57 ir 36 procentus nuo bendro išdavimo pagal dokumentų rūšis.

Vidutiniškai vienoje kaimo biblioteka gavo po 7 pavadinimus periodikos: 4 pav. žurnalų ir 3 pav. laikraščių.

Visos rajono bibliotekos gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar mūsų rajono laikraštį – „Tėvynę“ (32 egz.), „Panevėžio kraštą“ (18 egz.), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (32 egz.).

Populiariausi žurnalai: „Edita“ (17 egz.), „Ji“ (13 egz.), „Sodo spalvos“ (9 egz.), taip pat „Legendos“, „Moters savaitė“, „Moters savaitgalis“, „Namie ir sode“, „Prie kavos“, „Savaitė“, „Žmonės“. Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja.

Bibliotekos skaitytojams siūlo ir kultūrinio šviečiamojo pobūdžio periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus, periodinius leidinius bibliotekoms dovanoja ir skaitytojai.

Skaitomumas

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
57	42	53	62

Vartotojams skirtos darbo vietos 2018 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:

Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
---------	-------	------------------------	---------------------	--------------------

411	31	18	362
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:			
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje Kaimo bibliotekose
150		10	6 134

Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų praveštų apmokymų bendra trukmė iš viso – 906 val.

Viešojoje bibliotekoje – 87val.

Kaimo bibliotekose – 759 val.

Miesto bibliotekoje – 60 val.

Vartotojų mokymai bibliotekose skirti – vartotojams, norintiems susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius, susipažinti su bibliotekos paslaugomis ir išmokti jomis naudotis. Populiarios ikimokyklinio amžiaus ir pradinukų ekskursijos (Piniavos, Dembavos bibliotekose), informacinės valandos vyresnio amžiaus moksleiviams (Ramygalos, Viešojoje bibliotekose). Mokymai apima kelias formas – grupines (ekskursija po biblioteką, kompiuterinio raštingumo užsiėmimai) ir individualias (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu).

- Kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymai

Nuo 2009-ųjų metų rajono bibliotekose rengiami kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymai. Didėjant informacijos srautams ir informacinėms technologijoms skverbiantis į žmogaus veiklą, auga poreikis orientuotis informacijos gausybėje. Todėl biblioteka savo veikloje akcentuoja informacinio ir skaitmeninio raštingumo ugdymą, platesnį elektroninių paslaugų asortimentą ir efektyvią skaitytojų informavimo ir aptarnavimo sistemą.

2018 metais mokymuose dalyvavo bei buvo konsultuoti 4 360 gyventojai. Iš jų:

- Mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius – 375;
- Konsultacijas pateikusių ir konsultuotų gyventojų skaičius – 3 985 (2017 m. - 2 315 (2016 m. - 2 596, 2015 m. - 2 505).

Dažnam vartotojui reikėjo pagelbėti kuriant elektroninį paštą, padėti pasinaudoti internetinės telefonijos *Skype* programa ar susikuriant FB ir kt.

2018 metais Viešojoje bibliotekoje mokyta ir suteikta individualių konsultacijų 289 vartotojams.

Daugiausiai įvairių klausimų vartotojams iškyla dirbant kompiuteriu. Per 2018 m. apmokyti ir konsultuoti viešojoje bibliotekoje 289 gyventojai: 130 konsultacijų ir 154 individualūs mokymai, 3 grupiniai mokymai (po 4 žmones).

Konsultacijos pasiskirstė:

darbas kompiuteriu –37 konsultacijos (apima įvairias darbo su kompiuteriu sritis: darbas su Word ar kita programa, spausdinimas, skenavimas ir t. t.);

darbas su internetu ištekliais:

- ✓ bendravimas *Skype* programa, el. paštas, socialiniai tinklai) - 22 konsultacijos,
- ✓ paieška internete – 20 konsultacijų (paprastai lankytojai moka bent jau elementariai atlikti paiešką internete, ir dažniausia į bibliotekininką kreipiasi, kai nepavykta rasti reikiamos informacijos).
- ✓ švietimas, t.y., nuotolinės studijos, kalbų mokymosi galimybės internete, el. katalogai, duomenų bazės – 20 konsultacijų,
- ✓ kultūra ir laisvalaikis (naujių portalai, teatras, kinas, muzika ir t.t.) – 4 konsultacijos,
- ✓ darbo paieška, valdžios ir el. komercijos klausimai – po 1 konsultaciją

- ✓ kitų – 13 konsultacijų.
- ✓ sveikatos klausimai – 11 konsultacijų, jų padaugėjo, nes padidėjo poreikis pasinaudoti galimybe užsiregistruoti pas gydytoją internetu, peržiūrėti savo ligos istoriją.

Vyresnio amžiaus bibliotekų lankytojai vis dažniau kreipiasi prašydami parodyti, kaip naudotis išmaniaisiais įrenginiais. Todėl populiarėja mokymai naudotis planšetiniais kompiuteriais. Šie mokymai ypač aktualūs senjorams, kurie neretai gauna planšetes dovanų.

Žmonių susidomėjimas bibliotekose, tiek viešojoje, tiek kaimo, rengiamais kursais palyginus su ankstesniais metais sumažėjęs, daugiau tenka konsultuoti individualiai įvairiais klausimais.

Bibliotekos jau 11 metų bendradarbiauja su Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos skyriumi, organizuojant bibliotekose gyventojų pajamų elektroninį deklaravimą. Vienuolikoje kaimo bibliotekų padedant VMI specialistams savo pajamas el. būdu deklaravo daugiau kaip 400 rajono gyventojų.

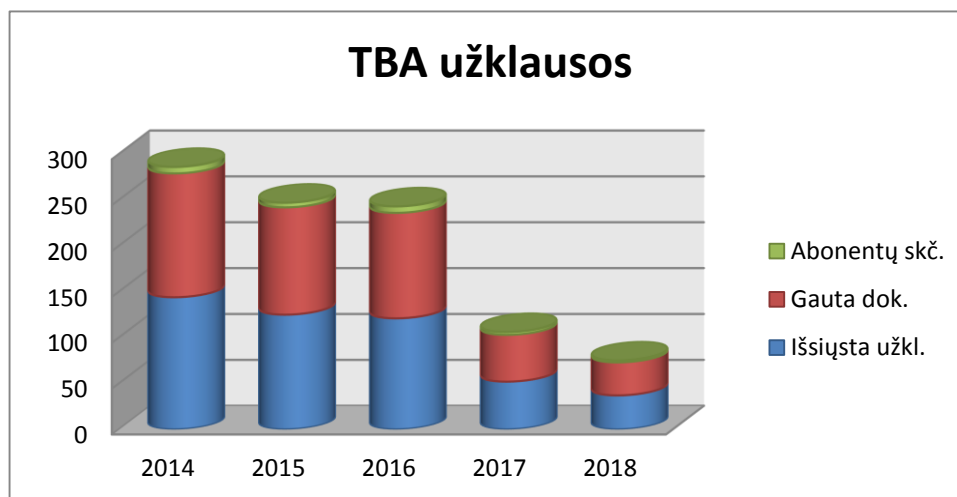
TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai

2018 metais į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 37 dokumentų užsakymai. Gauta 37 dokumentai: 33 originalai ir 3 kopijos. Neigiamų atsakymų buvo 1. Viešoji bibliotekos ir 10 kaimų bibliotekų skaitytojai naudojami kitų bibliotekų sukauptais dokumentais, kurių neturi juos aptarnaujanti biblioteka.

Bibliotekos	2018	2017	2016	2015 m.	2014 m.
Abonentų	2	3	7	5	7
Išsiųsta	37	52	121	125	144
Gauta	36	51	115	117	135
Originalų	33	45	95	89	101
Kopijų	3	6	20	28	34
Gauta neigiamų	1	1	6	8	9

Viešosios bibliotekos skaitytojams gauta 4 dokumentai. Kaimo bibliotekos gavo 32 dokumentus. Iš jų daugiausia:

- Vadoklių biblioteka – 10;
- Molainių – 9;
- Ramygalos – 7;
- Tiltgalių – 4.

Knygas skolino Lietuvos Nacionalinės Martyno Mažvydo biblioteka (2), Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka (34).

Dokumentai užsakomi naudojantis LIBIS Tarpbibliotekinio skolinimosi posistemiū (TBA). Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos, bei greitėjančio gyvenimo tempo, TBA paslaugos apimtys ir toliau mažėja. Mažam paslaugos populiarumui įtakos turi ir kaina: vartotojas turi apmokėti persiuntimo išlaidas, mokesť už kopijas ar skenavimą. Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešajai bibliotekai mokėjome tik už kopijas, o knygas pasiimdavome patys. Visiems vartotojams TBA paslauga yra mokama.

Renginiai

2018 metais suorganizuoti 1 458 renginiai (2017 m. 1 408).

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	1 458	196	101	1 161
Žodinių	569	100	48	413
Vaizdinių	376	57	24	305
Kompleksinių	513	39	29	443
Lankytojų skaičius	23 798	2 552	1 457	19 789

2018-ieji – Lietuvos valstybės atkūrimo metai, įtakoją bibliotekų ruošiamų kultūrinių renginių pobūdį. 36-ose rajono bibliotekose buvo suruošta 100 renginių, skirtų šiai istorinei datai paminėti. 2018-ieji buvo paskelbti ir Tėvo Stanislovo, Vilhelmo Storastos – Vydūno metais, taip pagerbiant šių iškilų asmenybių jubiliejus. Lietuvoje lankėsi popiežius Pranciškus, Vilniuje vyko jubiliejinė Dainų šventė. Bibliotekos stengėsi šiuos įvykius perteikti visuomenei, ruošiant renginius, parodas.

Ypač daug dėmesio skirta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 100-mečiui – įvairūs renginiai tiesiog vijo vienas kitą. Viešoji biblioteka paruošė renginių ciklą „Gyvo žodžio vakarai“.

Tai - ciklas renginių, teatralizuota forma pristatančių bibliotekos lankytojams lietuvių autorių kūrybą. Į pagalbą pasikvietus rajono kultūros centrų suaugusių mėgėjų teatrų kolektyvus, skaitytojams surengti įsimintini renginiai, padovanoję daug teigiamų emocijų.

Vieni įsimintiniausių buvo Ramygalos ir Miežiškių k/c suaugusių mėgėjų teatrų pasirodymai, skirti Vydūno jubiliejui. Ramygaliečiai parodė spektaklį Vydūno kūrybos motyvais „Amžinasis keleivis“ (Scenarijaus autorė ir režisierė Audronė Palionienė), o miežiškiai atvežė publicistinį spektaklį „Repeticija“ pagal Vydūno kūrybą. (Scenarijaus autorė ir režisierė Jurga Švagždienė).

Skaitytojai maloniai priėmė ir krekenaviečių atvežtą vietinio kūrėjo R. Paciukonio komediją „Nei velnias, nei gegutė“, Miežiškių k/c Nevėžio padalinio suaugusių mėgėjų teatro spektaklį pagal kraštiečio

rašytojo K. Čiplio –Vijūno pjesę „Nepaprasta naujiena“. Pradžią šiam renginių ciklui davė Liūdynės k/c Dembavos padalinio artistai, suvaidinę D. Čepauskaitės pjesę“ Musė“. Viso surengtai 7 tokie pasirodymai.

Rajono bibliotekose „šimtmečio“ temą apjungė renginių ciklas „Susitikimai atminties laike: dialogas tarp praeities ir dabarties“. Renginiuose buvo pristatoma kraštiečių kūryba, dailiųjų amatų darbai, vyko bendruomenės susitikimai. Bibliotekos jungėsi prie Lietuvoje vykdomos akcijos „Ačiū“, išsiunčiant padėkos atvirlaiškį. Siekiant pristatyti valstybės simbolius, jų reikšmę, buvo sukurta edukacinė programa, kuri keliavo po rajono bibliotekas ir pasiekė įvairių vietovių gyventojus. Programą vedė muziejininkas A.Daukša, pristatydamas knygelę „Tautiška giesmė. Įdomybių knyga V. Kudirkos kūrinio motyvais“.

Aktyviai minėtame renginių cikle dalyvavo Geležių biblioteka, tapusi skelbto renginių konkurso, skirto Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui, nugalėtoja. Šios bibliotekos lankytojai dalyvavo akcijoje „Šimtalapis ąžuolas su palinkėjimas Lietuvai. Visus metus, rašydami palinkėjimus ant stilizuotų ąžuolo lapų ir kabindami ant šakų, lankytojai užaugino šimtalapį medį, simbolizuojantį stiprybę ir bendrystę.

Šimtmečio temai buvo skirtas vaikų socializacijos projektas „Lietuva per 100 metų“, kurį vykdė šešios bibliotekos (Piniavos, Bernatonių, Velžio, Dembavos, Berniūnų, Linkaučių). Vaikai buvo supažindinti su lietuvių tradicijomis, papročiais, dalyvaujant kalvystės, duonos kepimo, kulinarinio paveldo programose bei stovyklėlėje Puziniškio muziejuje.

Lietuvos atkūrimo šimtmečiui buvo skirtas ir kasmet Puziniškio muziejuje (G.Petkevičaitės-Bitės gimtinėje) organizuojamas renginys „Vakarojimai Puziniškio dvarelyje“. Renginys alsavo lietuviška dvasia - buvo prisiminta Gabrielės Petkevičaitės-Bitės lietuviybės puoselėjimo veikla, pasidžiaugta išsaugotomis tradicijomis ir papročiais. Žiūrovai turėjo progą išvysti pirmąjį lietuvišką spektaklį, A.Keturakio „Amerika pirtyje“, kurį nuotaikingai suvaidino Kelmės Mažasis teatras. Simboliška, kad pirmąjį spektaklio pasirodymą 1899 m. Palangoje režisavo pati G.Petkevičaitė Bitė, tuo metu prabilti viešai lietuviškai - tai buvo drąsus žygdarbis. Renginyje skambėjo linksma „Ramgalos“ kapelos muzika“, amatų kūrėjai ne tik savo dirbinius rodė, bet ir uždavinėjo klausimus žiūrovams apie krašto tradicijas, papročius. Dalyvavę tautodailininkai kvietė prisiminti juostų rišimo meną, pynimą iš džiovintų žolių pluošto ir kt. Buvo ragaujama kulinarinis paveldas, vyko retrofotosesija kuriant „Seną paveikslą“ tautinės atributikos fone.

Muziejuje kasmet teikiama Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinė premija. Šiomet, 18-ąją kartą teikiamą premiją pelnė Gintaras Bleizgys už autobiografinį romaną „Karmelio kalno papėdėje. knyga.

Bibliotekose buvo prisiminti žymūs kraštiečiai - kūrėjai. Poetai J.Mėdžius, J.Strielkūnas, tautodailininkė D. Ulienė ir kt. Liūdynės bibliotekoje buvo iškilmingai paminėta kraštietės poetės Reginos Algės Gudavičiūtės sukaktis, sukvietus į renginį „Takelis gimtinėn per širdį nutiestas...“. Buvo prisimintas ir jos tėvas- J.Gudavičiaus, kompozitoriaus, pirmasis Lietuvos kapelmeisteris, daugelio orkestrų ir chorų įkūrėjas ir dirigentas, vargonininkas jo 145-ųjų gimimo metinių proga. Renginyje buvo skaitomi eilėraščių knygų posmai, skambėjo dainos, sukurtos poetės eilėms.

Raguvos bibliotekoje savo kūrinius pristatė žinomi kraštiečiai- dailininkė, knygų iliustruotoja Bronė Kanoverskytė ir skulptorius Arūnas Jodzevičius. Bronės Kanoverskytės iliustruotų knygų paroda „Važiuojantiems dviratuku“ – tikras džiaugsmas jauniems skaitytojams. O raguviškis skulptorius Arūnas Jodzevičius Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga Raguvos bibliotekai ir visam Raguvos miesteliui padovanojo tapybos paveikslą „Raguvos malūnas“.

Bibliotekos įsijungė į tradicines, kasmet organizuojamas akcijas, projektus – „Nacionalinę bibliotekų savaitę“, Šiaurės šalių literatūros savaitę“, „Vasara su knyga“, „Metų knygos rinkimai“, „Knygų Kalėdos" ir kt.

Tenka pripažinti, kad pramoginio pobūdžio renginiai sulaukia didesnio susidomėjimo, nei naujų knygų pristatymas, skaitymai ir pan., tad bibliotekininkams tenka gerokai pasukti galvą, kad bibliotekoje nebūtų pamiršta knyga.

Rajono viešojoje bibliotekoje buvo suorganizuoti 196 (2017 m. - 170 renginiai), iš jų 47 arba 24 proc. sudarė parodos (2017m. 25 proc.).

2018 metais suaugusiems surengta 99 renginiai, kuriuose apsilankė 1 502 lankytojai. Lyginant su 2017 metais šie rodikliai yra gerokai didesni (2017 m. atitinkamai 79 ir 1183), tačiau priežastys daugiau negu akivaizdžios.

Šiais, jubiliejiniais metais, skaitytojams buvo pasiūlyta keletas susitikimų su kūrėjais, išleidusiais knygas. Didelio susidomėjimo sulaukė į biblioteką atvykęs ir savo knygą „99 metai po įvykio“ pristatęs prof. L. Mažylis, knygą ir nuostabią parodą pristačiusi sporto meistrė alpinistė, jogos mokytoja L. Vološkevičienė. Saviugdų specialistas Alex Monaco, knygos „Laimingi šunsnukiai“ autorius pristatė savo naująją knygą „Sielos drabužiai arba Becukris A“ ir susilaukė ypatingo jaunų žmonių dėmesio. Jaunimui, turbūt, dažnai nelengva būna pasirinkti gyvenimo kelią ar priimti tą ar kitą sprendimą, tad tokie susitikimai su žmonėmis, gyvenime daug pasiekusiais ir besidalinančiais savo patirtimi, jiems yra labai reikalingi. Metų pabaigoje bibliotekoje lankėsi filosofas, vienas žymiausių Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio dalyvių, Arvydas Juozaitis ir pristatė paskutinę savo knygą „Tėvynės tuštėjimo metas“. Minint Sąjūdžio 30-metį 2018-ieji buvo paskelbti Sąjūdžio metais, tad šiuo susitikimu buvo paminėtas ir šis svarbus Lietuvai įvykis. Reikia pasidžiaugti, kad 2018-aisiais bibliotekoje vykę renginiai daugiausia buvo skirti literatūros, knygos, meno propagavimui, susitikimams su žymiais žmonėmis, t. y., biblioteka taip tarsi sugrįžo prie savo tikrosios esmės.

Kartais taip nutinka, kad vienas renginys sąlygoja kitą. Vasarą vykęs susitikimas su Seimo nare A. Maldeikiene tema „Kodėl mums taip nepatinka Seimas ir partijos?“ turėjo tęsinį. Kadangi susidomėjimas ekonominėmis temomis gana didelis, buvo nuspręsta surengti dar vieną susitikimą ir skirti jį jauniems žmonėms. Tai buvo tarsi ekonomikos pamoka rajono jaunimui aktualia tema „Prognozės: kaip išgyventi Lietuvoje“.

Galerijoje „Prie knygų“ buvo surengta 17 meninių parodų - 9 jų su pristatymais. (Palyginimui – 2017 tokių parodų buvo 13, penkios – su pristatymais).

Metus pradėjome Danutės Šarkanaitės tapybos darbų paroda „Laiko upė II“, o jubiliejinį vasarį pasitikome Slovėnijos Škofja Loka miesto Ivan Tavčar bibliotekos darbuotojų parengta paroda „Škofja Loka miestiečių gyvenimas prie Soros upės“, ir Avgust Babnik meninės fotografijos paroda „Škofja Loka Soros upės apsuptyje“.

Tuo pačiu į Slovėniją mes išsiuntėme fotografo G. Lukoševičiaus fotografijų ant drobės parodą „Lietuva pasauliui“. Joje - Liepos 6-osios šventės ant Čičinsko kalno vaizdai. Šia paroda teigėme pasauliui apie savo didelę ir reikšmingą šventę. Kolegos Slovėnijoje į tos parodos pristatymą pakvietė lietuvių, gyvenančių Slovėnijoje, bendruomenę. Išties jaudinantis požiūris ir dėmesys. Jau kelinti metai su šia biblioteka vasario mėnesį keičiamės parodomis, kadangi abiem šalims tai yra reikšmingas mėnuo (Mes minime Nepriklausomybės dieną, o slovėnai – jiems itin svarbią Kultūros dieną. Jų šaliai tai didelė šventė– Prešerenovdan, skirta žymaus poeto, Slovėnijos himno žodžių autoriaus Francės Prešereno garbei.)

Įspūdingos buvo tautodailininko Juliaus Kuodžio medžio drožinių paroda, keliaujanti Mariaus Jovaišos paroda „Neregėta Lietuva“, kurioje buvo pristatomos naujojo albumo nuotraukos, Vėtrės Antanavičiūtės fotoparoda „Lietaus vaikas“, skirta pasaulinei autizmo dienai paminėti. Autorė dalyvavo parodos pristatyme, šiltai ir jautriai dalijosi savo skaudžia patirtimi ir sulaukė gausiai susirinkusių tėvelių palaikymo.

Ne mažiau įdomų renginį, kuris vadinosi „Du keliai“, surengė kita, jau minėta, bibliotekos viešnia – Laimutė Vološkevičienė. Vyko jos personalinės tapybos darbų parodos „Ieškojimai“ ir naujos knygos „Kelias: lyengar joga“ pristatymas.

Tapybos darbų parodas su pristatymais surengė Nijolė Paškauskienė „Dalinuosi iš širdies“ ir Ramunė Buterlevičienė. Galima sakyti, kad pastarosios pristatymai vyko ne vieną kartą, nes autorė juos rengė atskiroms gerbėjų grupėms. (Įdomi patirtis.)

Nebe pirmą kartą bibliotekoje rengiamos Vyt. Mikalausko menų gimnazijos moksleivių kūrybinių darbų parodos. Praėjusią vasarą „Keliaujanti ekspozicija“ ne tik viešėjo mūsų bibliotekoje, bet keliavo ir po rajono bibliotekas, o šaunūs ir kūrybingi gimnazistai surengė įsimintiną parodos pristatymą savo draugams ir bibliotekos lankytojams.

Dar iš įsimintinesnių parodų derėtų paminėti dizainerio, dailininko Viliaus Purono jubiliejinę parodą „Mūsų miestas – mūsų namai“. Vilius Puronas – profesionalus industrinis dizaineris, gerai žinomas kaip kūrėjas, formuojantis lietuviško miesto estetinius procesus. Parodos pristatyme dalyvavusį autorių sveikino rajono meras P. Žagunis.

Nors pirmenybę teikiame vietiniams kūrėjams, nepraleidžiame progos skaitytojus supažindinti ir su kitur paruoštomis, taip vadinamomis kilnojamosiomis parodomis. Praeitais metais jų turėjome nedaug - jau minėta „Neregėta Lietuva“ ir dvi iš Panevėžio kraštotyros muziejaus fondų. Tai fotografijų paroda „Krauju ir daina gynėme laisvę“, skirta Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui ir „Algimanto partizanų apygardos istorija“, skirta A. Ramanausko –Vanago metams.

Tradiciskai metus užbaigdavome Ramygalos klubo „Savos erdvės“ vasaros simpoziumo kūrybinių darbų paroda, tačiau 2018 –aisiais dėl objektyvių priežasčių neįvykus šiam projektui, buvo nuspręsta surengti keramikės ramygalietės klubo „Savos erdvės“ įkūrėjos Laimos Kiškienės personalinę keramikos darbų parodą „Laiškai protėviams“. Galima sakyti, kad tradicija buvo išlaikyta.

Literatūrinės parodos buvo rengiamos itin tikslingai. Jos buvo skirtos ne tik Lietuvos 100-mečiui, bet ir atsinaujinusiame skaityklos fondui viešinti. Buvo rengiamos meno albumų parodos: „Sava Lietuva“, „Lietuvos didikai“, „Algimanto Aleksandravičiaus Lietuva“, „Bažnytėlių Lietuva“, „Dvarų Lietuva“. Pastarosios dvi keliavo po rajoną ir buvo pristatytos Vadoklių, Piniavos, Miežiškių, Upytės, Krekenavos bibliotekų lankytojams. Dalis albumų buvo palikta tose bibliotekose ilgesniam laikui, kad skaitytojai galėtų išsamiau su jais susipažinti.

Skaitytojai itin domėjosi literatūros dokumentų parodomis: „Žmonės, kurie sukūrė Lietuvą“, nuolat veikiančia „ Išminties, žinių ir mokslo knygos laukia skaitytojų“, dokumentų paroda "Egodokumentika ir gastronomicinė kultūra", Tėvo Stanislovo 100-mečiui skirta paroda „Visą gyvenimą buvau laimingas“.

Šį kartą nedaug buvo vienos knygos parodų, tik kelių konkrečių datų paminėjimui. Tai R. Urbakavičiaus "Atgimimo kronika 1987-1993", skirta Sausio 13-ajai, "Vasario 16-oji -Lietuvos valstybės atkūrimo diena", skirta Vasario 16-ajai.

Biblioteka nelieta nuošaly nuo tradicinių, kasmet visoj Lietuvoj vykstančių renginių. Kaip visada, balandžio pabaigoje vyksta *Nacionalinė bibliotekų savaitė*. Pernai ji vyko su šūkiu „Ateitį kuriame kartu“. Visos savaitės metų vyko įvairios akcijos, pvz. „Ar sugebi greitai susiorientuoti atsinaujinusioje bibliotekoje?“, susitikimai su įdomiais žmonėmis (Vėtre Antanavičiūte), „Gyvo žodžio vakarų“ renginys (Krekenavos k/c).

Lapkričio pradžioje jau kelinti metai dalyvaujame vykstančioje *Šiaurės šalių savaitėje*. Šių metų tema – „Šiaurės herojai“. Dalyvavome skaitymų suaugusiems renginyje „Sutemų valanda“, (skaitėme ištrauką iš islandų rašytojo E. M. Gudmundssonso knygos „Islandijos karaliai“), buvo surengta paroda „Šiaurės šalių grožinės literatūros herojai“.

Kaip ir kiekvienais metais, LNB rengė *tiesiogines transliacijas iš savo studijos Vilniuje*. Temų buvo daug ir įvairių. Iš įdomesnių paminėtinos „Pokalbis apie GMD „2018/Vienu ritmu!“, "2018 m. žūtkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimas", „Parama verslo pradžiai kaime“, "Skirtingos dezinformacijos taktikos", "Senjorų dienos internete jūsų bibliotekoje". Pastaroji vyko net kelias dienas, senjorai buvo supažindinami su įvairiomis temomis, su skirtingomis interneto galimybėmis. Transliacijų temos yra gana siauros, tinkančios konkrečiai auditorijai, tad didelio antplūdžio žiūrovų nebūdavo, bet visada atsirasdavo keletas žmonių, kuriems tos temos būdavo aktualios.

Bibliotekoje yra tvarkomas plokštelių fondas: atrinktos plokštelės po truputį yra kataloguojamos, įtraukiamos į el. katalogą, ruošiamasi įsteigti skaitykloje muzikinį kampelį. Patefoną jau turime, tad pradėjome rengti teminius muzikos klausymus. Visus metus kartą per mėnesį vykdavo *vinilo valandos, skirtos lietuviškai muzikai*. Galima paminėti „Grojame Lietuvą. Lietuvių džiazo improvizacijos“ (Lietuvai 100) „Klausomės Lietuvos". Poetų balsai vinilo plokštelėse“, (Lietuvai 100), "Dainos iš tremties" (Lietuvai 100), „Grojame Lietuvą... Vinilo muzikos valanda. Advento ir Kalėdų giesmės" (Lietuvai 100) ir kt. Pastebėję, kad jauni žmonės ne visi matę ir girdėję plokšteles, nusprendėme parengti šių garso įrašų pristatymą. Pavadinome jį „Nostalgijos dulkės ant juodojo disko“. Edukacinė programa: pažintis su vinilu“ ir pakvietėme

Žemynos progimnazijos moksleivius (mokyt. E. Jackevičienė). Planuojame tokį pristatymą pasiūlyti rajono bibliotekoms, kurių aptarnaujamuose mikrorajonuose yra mokyklos.

Bibliotekoje veikiantis rajono literatų klubas „*Polėkis*“ rengdavo susitikimus kas mėnesį, bet apie juos plačiau Kraštotyros ataskaitoje.

Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2018 metais rajono bibliotekose ir muziejuose už mokamas paslaugas buvo surinkta 2 420 eur, (2017 m. - 2 270 eur, 2016 m. - 2 130 Eur, 2015 - 1 703 eur).

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

Viešojoje bibliotekoje populiariausios šios mokamos paslaugos:

- LIBIS skaitytojų pažymėjimo išdavimas;
- Spausdintos informacijos fragmentų kopijavimas;
- Spausdinimas spausdintuvu;
- Dokumentų skenavimas;
- TBA paslaugos;
- Delspinigiai už laiku negrąžintus leidinius.

2017 metais **viešojoje bibliotekoje** už mokamas paslaugas surinkta 394,26 eur (2017 m. - 422,22 eur, 2016 – 415,74.). Lėšų surinkta mažiau, nes vis mažiau į biblioteką atvyksta naujų, jokioje viešojoje bibliotekoje neskaitančių vartotojų, o tuo pačiu mažiau parduodama LIBIS pažymėjimų. Nuo 2013 m. sausio pradėti rinkti delspinigiai už pradelstas grąžinti knygas, 1ct./1d. Vartotojai kompiuterizuotomis darbo vietomis ir internetu naudojasi nemokamai, bet daugiau teikiama skenavimo ir spausdinimo paslaugų. Viešos interneto prieigos vartotojai patys gali atlikti spausdinimo ir skenavimo darbus.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už 855 eur (2017 m. - 823 eur, 2016 m. - 764 eur).

Ramygalos bibliotekoje – 128 eur (2017 m. - 108 eur, 2016 m. - 100 eur).

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Kaimo bibliotekose, kuriose įdiegtas LIBIS SAP posistemis, taip pat platinami vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

Populiariausia rajono gyventojai tarpe - kopijavimo paslauga.

Muziejuose mokamų paslaugų suteikta už 1 171eur (2017 m. - 580 eur, 2016 m. - 930 eur, 2015 - 300 eur). Tai mokestis už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas. Dažniausiai visos veiklos muziejuose vyksta šiltuoju sezonu. Kitu metu organizuojamos išvažiuojamosios edukacinės programos. Atskaitiniais metais muziejų edukacijos dalyvauja **Kultūros paso** programose. Teikiama paslauga moksleiviams kainuoja 1 eur.

IV. DARBAS SU SKAITYTOJAIŠ VAIKAIS

Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Panevėžio rajone 2018 m. nuo gimimo iki 14 metų amžiaus gyveno apie 4 600. Vaikai sudaro didelę rajono bibliotekų skaitytojų grupę.

Vaikų sutelkimo procentas

Surinkti duomenis apie bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus darosi vis sudėtingiau – nebelieka medicinos punkty, mokyklų, iš kurių bibliotekininkai susirinkdavo informaciją.

- Miesto filiale – 62%
- kaimo filialuose – 27%

Dėl demografinių, socialinių veiksnių rajono vietovėse vaikų mažėja, mažėja ir jų sutelktumas. Lengviau sutelkti vaikus tose vietovėse, kur ugdymo įstaiga yra viename pastate su biblioteka, arba jos glaudžiai bendradarbiauja, tai pat didesnis sutelktumas ten, kur gyvena nedidelis skaičius vaikų.

Žemesni rodikliai neretai būna priemiestinėse gyvenvietėse, čia gyvena daug vaikų, tačiau nemažai tėvų, juos vežioja į miesto mokyklas ir darželius, ir atitinkamai jie lankosi miesto, o ne vietinėse bibliotekose. Tokių lankytojų bibliotekos sulaukia tik vasaros atostogų laikotarpiu.

Uždarant rajone pradinės, pagrindinės mokyklas, o vaikus vežant į mokyklas didesnėse gyvenvietėse, vaikai arba apsilanko tos vietos bibliotekose, arba vėliau grįžę, nebespėja apsilankyti savose. Todėl vis sunkiau pritraukti vaikus į bibliotekas.

Skaitytojų aptarnavimas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2018	2 462	429	191	1 842
2017	2 565	427	192	1 946
2016	2 674	423	191	2 060

Kaip ir 2017-aisiais, ataskaitiniais metais vaikų skaitytojų skaičius Viešojoje ir Ramygalos bibliotekose praktiškai išliko toks tas, o kaimo bibliotekose sumažėjo 5%. Iš 7 045 rajono bibliotekų vartotojų, 2 462 - vaikai

Apskritai, kasmet, po 1 – 3 vaikus vidutiniškai sumažėja kiekvienoje bibliotekoje: pereina į vyresnių grupes, nebeskaito ir kt.

Lengviau vaikus suburti ar išlaikyti sekasi tose bibliotekose, kurios įsikūrę viename pastate su mokykla (Piniavos, Berčiūnų ir kt.) bei darbuotojų organizuojamos vasaros stovyklos, NVŠ ar kitos atraktyvios veiklos (Miežiškių, Raguvos, Naujamiesčio). Netradicinės veikos didina vaikų užimtumą ir bibliotekinio darbo rodiklius.

Apsilankymų skaičius. Lankomumas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2018	64 964	5 718	4 620	51 626
2017	61 398	5 932	5 601	49 865
2016	67 184	5 993	6 246	54 945

Aktyviausiai bibliotekoje lankosi ir skaito – pradinukai. Vyresnius vaikus į bibliotekas bibliotekininkai stengiasi pritraukti organizuodami edukacinius ir kt. renginius, neformalaus švietimo veiklas. Jei anksčiau nemažai jaunųjų lankytojų į bibliotekas atviliodavo galimybė pasinaudoti jose esančiais kompiuteriais, tai pastaraisiais metais vis daugiau namų ūkių juos jau turi, tad retėja ir vartotojų vaikų apsilankymai.

Nors pastebima bendra lankytojų vaikų mažėjimo tendencija, ataskaitiniais metais apsilankymų skaičius kaimo bibliotekose padidėjo 3%:

- vaikų apsilankymų skaičius pastebimai padidėjo Upytės, Liūdynės, Raguvos bibliotekose. Šiose bibliotekose vaikų užimtumui skiriamas didelis dėmesys: vyksta NVŠ veiklos, edukaciniai užsiėmimai ir kt.

- apsilankymų skaičių didina ir dėl pradėti bibliotekose fiksuoti prisijungimai prie bevielio interneto. Kaip taisyklė aktyviausiai šia paslauga naudojasi lankytojai vaikai.

Lankytojų vaikų skaičius mažėjo Pajstrio, Gustonių, Jotainių, Naujamiesčio, Smilgių bibliotekose, kur dėl neigiamo vartotojų pokyčio ar dėl darbuotojo ligos bei mokymosi atostogų ilgesnį laiką buvo neaptarnaujami lankytojai.

Viešojoje bibliotekoje vaikai naudojami 4 viešosios prieigos kompiuteriais. Populiarejant išmaniesiems įrenginiams, jau antri metai stebime mažėjantį kompiuterių naudotojų (27 %) ir lankytojų (43%) skaičių. 2018-aisiais užregistruoti 86 vartotojai, kurie kompiuteriais naudojami 1 047 kartus.

Lankomumas

- *bendras lankomumo rodiklis – 25 (2017 m. – 24)*
viešojoje bibliotekoje – 13 (2017 m. – 14)
Miesto bibliotekoje – 24 (2017m. – 29)
kaimo bibliotekose – 28 (2017 m. – 26)

Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2018	121 413	10 809	6 520	104 084
2017	109 041	9 988	5 689	93 364
2016	58 962	9 315	2 709	46 942

Išduodamos literatūros vaikams skaičius padidėjo 12 372 fiz. vnt. Šis pokytis įvyko 2017 m., pradėjus taikyti „Atrankinės apskaitos metodą“, išduodamiems vietoje spaudiniams apskaityti.

Per metus viešojoje bibliotekoje skaitytojams vaikams buvo išduoti 10 809 dokumentai: 6 110 – į namus, 4 699 – vietoje.

Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesnius domina spalvinga, nauja literatūra, didesniu šriftu, apie gyvūnus, darbelius ir pan.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- Knygų vaikams 73 fiz. vnt. 16 pav. (kiekvienai bibliotekai nupirkta ir ne mažiau kaip po vieną žaislinę knygelę).
- Periodinių leidinių vaikams po 1 – 2 pav.

Literatūros įsigijimas vaikams sudarė 42% viso gavimo (2017-aisiais - 39 %).

Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2018	70 625	9 378	5 567	55 680
2017	62 967	8 552	4 901	49 514
2016	37 051	7 658	2 418	26 975

Grožinės literatūros išduotis, dėl taikomo atrankinio vietoje išduodamos leidinių apskaitos metodo, ataskaitiniais metais padidėjo 10%.

Viešojoje bibliotekoje vaikams išduota 9 378 fiz. vnt. (87%) grožinės literatūros bei 1 431 (13%) šakinės literatūros. Grožinės literatūros panaudojimo koeficientas – 1,44, šakinės – 0,7. Leidinių išduotis

padidėjo 821 vnt. Grožinės literatūros išduota 826 vnt. daugiau, šakinės literatūros išduotis beveik nekito – 5 vnt. mažiau. Vaikai mažiau beskaito periodinių leidinių.

2018 metais, kaip ir 2017 m., skaitomiausia vaikų knyga - Antuano de Sent-Egziuperi „Mažasis princas“ (16). Ši knyga įtraukta mokyklose į rekomenduojamų perskaityti sąrašus, tai gali didinti jos populiarumą.

2018-aisiais, tarp skaitomiausių knygų vėl pateko šios knygos: Lowry „Siuntėjas“(14), A.Frank „Dienoraštis“(13), J. Green „Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos“(11), L. D. Opolskaitės „Ir vieną kartą, Riči“(9), „Vaižganto „Dėdės ir dėdienės“(9). 28 skaitytojai perskaitė M. Twain „Tomo Sojerio nuotykius“, 18 – A. Lindgren knygą „Ronja plėšiko duktė“, teko eilėje palaukti Vilės Vėl „Kaip mes išgarsėjome“(15), A. Lindgren „Brolių liūtaširdžių“(13). 11 kartų išduota G. Morkūno „Vasarą su Katšuniu“, 10 – V. Golding „Musių valdovas“, J. R. R. Tolkino „Hobitas“, 9 – K. Ohlsson „Stiklo vaikai“, „Sidabrinis vaikas“, Rebekos Unos „Atjunk“, K. Gudonytės „Ida iš šešėlių sodo“, A. Horowitz „Audrašauklis“.

Tarp pradinių klasių skaitytojų populiariausia buvo E. Daciūtės ir A. Kiudulaitės „Laimė yra lapė“, perskaityta 16 kartų, V. Tamulaičio „Skruzdėlytės Greitutės nuotykių“ (15 kartų). Vaikai skaitė geriausių 2018 metų knygų penketuko knygas: J.Vilės „Sibiro haiku“(13), D. Čepauskaitės „Baisiai gražūs eilėraščiai“(13), V. Palčinskaitės „Eilėraščiai iš namų“(11). Populiarios buvo visos 11 J. Kinney „Nevykėlio dienoraščio“ istorijų, skaitomos po 10-13 kartų., K. Kasparavičiaus knygelės („Trumpos istorijos“ – 13, „Kvailos istorijos“ – 12), R. Scotton „Katinėlis Juodis“, T. Dirgėlos „Domas ir Tomas“ – 12. Mažųjų skaitytojų noriai skaitomos naujausios knygos, neužmirštant ir Kakės Makės istorijų, H. Webb knygelių.

Paaugliai skaitė Selmos Lagerlof „Portugalijos karalių“ (11), Sarah Desser „Nakties klajūnai“ (9), Jennifer Echols „Deginant tiltus“ (8), John Green „Dėl mūsų likimo žvaigždės kaltos“ (8).

Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2018	50 788	1 431	953	48 404
2017	46 074	1 436	788	43 850
2016	21 443	1 657	287	19 499

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų. Tačiau turint omenyje, kad teminės literatūros vaikams kaimo bibliotekose gaunama mažai, pastaraisiais metais jos panauda mažėja – skaitytojai naujausios informacijos dažniausiai ieško internete.

Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2018	45 239	449	668	44 122
2017	42 592	648	531	41 413
2016	21 757	592	251	20 914

Periodiniai leidiniai vaikų tarpe ypač paklausūs. Jų išduotis išaugo 6%.

Pastaraisiais metais jaučiamas periodinių leidinių vaikams trūkumas – jų pasiūla kasmet mažėja. Bibliotekose vaikai skaitė „Naminuką“ (16 egz.) ir „Justę“ (14 egz.) bei „Donaldas ir kiti“ (10 egz.).

Rajono bibliotekoms gaunant tik po vieną periodinį leidinį vaikams, populiarūs ir skaitomi senesnių metų žurnaliukai.

internete, todėl bibliotekos minėjo saugaus interneto dieną. Vaikai pildė anketas internete, atsakinėjo į jiems užduotus klausimus. Jiems buvo įteikti lankstinukai su vaikų pagalbos telefono numeriais, internetiniais adresais, skirtais vaikams.

Rajono viešojoje bibliotekoje buvo stengiamasi pristatyti vaikų literatūros kūrėjus, ruošiant jiems literatūrines parodas. Buvo parengtos literatūros parodos: „Margą juostą aš pinu“ (A. Matučio 95-mečiui), „Kas dėjosi Mikės Pūkuotuko galvelėje“ (A. A. Milne knygos „Mikės Pūkuotuko trobelė“ pasirodymo 90-mečiui), „Knygoje mažas yra didelis“ – Tarptautinei vaikų knygos dienai, „Mylėsiu Tave amžinai“ – tarptautinei Motinos dienai, „Pinokiui – 135“ (Carlo Collodi knygos pirmojo leidimo pasirodymui).

Vaikų literatūros erdvėje veikė šios meninių darbų parodėlės:

- Panevėžio lopšelio-darželio „Draugystė“ organizuotos Lietuvos ikimokyklinių įstaigų akcijos „Aš – lietuvis“
- Panevėžio rajono pedagoginės psichologinės tarnybos organizuoto konkurso „Sveikatos akademija“ piešinių paroda, „Mes kartu“ – akcijos, skirtos šeimos dienai piešinių paroda, „Laiminga vaikystė“ – vaikų kurtų aitvarų paroda, piešinių paroda, skirta psichinės sveikatos dienai
- „Dėlionės“ – asociacijos „Lietaus vaikai“ fotografijų paroda
- Autoriaus R. R. piešinių paroda „Fantazijų pasaulyje“
- Linėjos Domeikės piešinių paroda „Mano pasaulis“
- Tautodailininkės Vidos Čyžienės kūrybos darbų paroda „Ant paukščio sparno angelas sėdi“
- Panevėžio moksleivių namų dailės būrelio piešinių paroda
- Paliūniškio pagrindinės mokyklos priešmokyklinės grupės vaikų darbų paroda „Žiedai, žiedai, bitutės darbai“
- Beržų progimnazijos ketvirtokų parodėlės „Myliu Lietuvą“ (semigrafijos technika atliktų darbų), „Paukščių oazė“

Vaikų atostogų metu bibliotekoje organizuotos vaikų stovyklėlės „Šimtmečio Velykos“, „Drauge su knyga“, „Rudens mozaika“. Su vaikais kūrėme Užgavėnių kaukę, vyko 3 vasaros knygų klubo dirbtuvėlės, su Beržų progimnazijos spec. poreikių vaikais kūrėme pasaką su klevo lapais. Vasario 16 dienai paminėti pristatyta knyga „Tautiška giesmė“, renginiu paminėjome Tarptautinę vaikų gynimo dieną, pravedėme pažintines ekskursijas po biblioteką.

V. Informacijos ir kraštotyros veikla

LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. Įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje - LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais - LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais - LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje - LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais - nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais: Dokumentų grąžinimo įrenginys (DGĮ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;
- 2011 metais atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;
- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;
- 2013 metais - LIBIS PĮ Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metais - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).

- 2014 metais LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe.
- 2015 metais gautos ir pradėtos išdavinėti knygų skaityklės „Cybook Odyssey“.
- 2016 m. atnaujinta LIBIS versija, jokių reikšmingų pokyčių neįvyko.
- 2017 m. LIBIS plėtra rajone: Naujamiesčio, Raguvos, Piniavos, Velžio bibliotekose.
- **2018 m. LIBIS plėtra rajone: Krekenavos, Dembavos, Bernatonių, Pajstrio, Vadoklių bibliotekose.**

Ataskaitiniais metais kovo – balandžio mėn. šiose bibliotekose pradėta diegti LIBIS programinė įranga ir apmokomi darbuotojai. Darbas su skaitytojų aptarnavimo posisteme (SAP) bibliotekose vyko labai skirtingai: Krekenavos bibliotekoje išduota 23 proc., Dembavos – 13 proc., Bernatonių – 46 proc., Pajstrio – 47 proc., Vadoklių – 72 proc. dokumentų.

Kitų LIBIS bibliotekų statistika (procentas atspindi darbą LIBIS SAP) tokia:

BIBLIOTEKA	VARTOTOJAI	IŠDUOTIS
Naujamiesčio	100 proc.	48 proc.
Raguvos	81 proc.	38 proc.
Piniavos	99 proc.	80 proc.
Velžio	100 proc.	62 proc.

Dažniausiai išskylančios problemos susiję su elektronine žurnalų registracija ir išdavimu.

Informacinis fondas

Informacinis fondas

Informacinis fondas Viešojoje bibliotekoje

2018 m. pradžioje **informaciniame fonde**, į kurio apskaitą įeina ir kraštotyros fondas, **buvo 5 405 fiz. vnt.** dokumentų (42 fiz. vnt. mažiau negu 2017 m.). Iš jų informaciniam fondui priskirtina **3 504 fiz. vnt.** dokumentų, t.y. 7 proc. viso bibliotekos fondo. Optimizuojant fondą, pastebėta, kad dalis fondo nebe informatyvi, tad nurašyta 147 fiz. vnt. 139 pav. Dokumentų. Nurašymo priežastis: praradę aktualumą (91 fiz. vnt. 86 pav.), susidėvėję dokumentai (56 fiz. vnt. 53 pav.). Per metus informacinis fondas papildytas 105 fiz. vnt. 98 pav. dokumentais. Informaciniam fondui atrinktų dokumentų iš saugyklos, perdavimas atidėtas 2019 metams.

Naujai gautų dokumentų procentas fonde sudarė 3 proc. Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiariaji žinytai, žodynai, enciklopedijos ir įvairūs albumai. Praėjusiais metais informacinis fondas papildytas šiais vertingais leidiniais: „Kupiškio krašto archeologinės ir mitologinės vertybės“ (2018), A. Zabulytė „Anykščių krašto kryždirbystė: mediniai paminklai“ (2018), V. Kulikauskienė „Tradicinė lietuvių valstiečių vyrų apranga“ (2018), „Pypkės ir rūkikliai: [katalogas]“ (2017).

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro nedidelę fondo dalį, tik apie 130 fiz. vnt. spaudinių. Dėl gaunamo nedidelio leidinių skaičiaus, informacijos kaimo bibliotekų darbuotojai ir skaitytojai dažniausiai ieško internete. Sudėtingesnėms užklausoms atlikti dažniausiai naudojamos Viešosios bibliotekos fondais ar tarpbibliotekinio abonemento paslauga.

Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2018	11 384	1006	2 373	850	8 161
2017	11 838	1471	2 609	896	8 333
2016	10 581	1061	2 469	785	7 327

2018 m. rajono bibliotekų vartotojai daugiausiai pateikė adresinių – 5 057 (2017 m. - 4 4915) ir teminių – 3 117 (2017 m. - 3 413) užklausų. Atitinkamai faktografinių (tikslinami konkretūs faktai, datos ir pan.) ir tikslinamųjų (tikslinami abstraktūs duomenys) – 919 ir 2291. Bendras užklausų skaičius, lyginant su 2017 m. sumažėjo.

Viešojoje bibliotekoje užklausos registruojamos suaugusių ir vaikų literatūros skaityklose. 2018 m. rajono viešojoje bibliotekoje pateikta ir atsakyta į 2 373 (2017 m. – 2 609) užklausų, t. y. 236 mažiau negu praėjusiais metais. Suaugusieji pateikė 1 530 (2017 m. – 1 797), vaikai – 843 (2017 m. – 812). Pagal rūšis užklausos pasiskirstė taip: faktografinių – 28 (2017 m. - 28), tikslinamųjų – 556 (2017 m. - 734), adresinių – 1200 (2017 m. - 1051), teminių – 589 (2017m. - 796).

Kaip matyti iš pateiktų skaičių, ženkliai padaugėjo adresinių užklausų (skaitytojai vis dažniau ateina žinodami, kokių leidinių konkrečiai jiems reikia), ir faktografinių (buvo klausta, norint patikslinti konkrečias datas ir faktus).

Daugiausiai teminių užklausų pateikta technikos mokslų, medicinos ir žemės ūkio klausimais – 126, istorijos bei geografijos klausimais – 118, grožinės literatūros klausimais – 98, meno bei sporto klausimais – 86, visuomenės mokslų klausimais – 48.

Kaip ir ankstesniais metais, nemažai užklausų buvo grožine tematika. Moksleiviai pateikdavo rekomenduojamos literatūros sąrašus. Skaitymo poreikiams patenkinti naudojome ne tik bibliotekos fonduose esančią literatūrą, bet ir „Vyturio“ duomenų bazę, TBA paslaugas. Skaitytojai prašo paskaityti poilsui, atsipalaidavimui, ko nors lengvo ir gražaus. Buvo užklausymų apie ligas, vaistus, ekologiją, vadybą, ekonomiką, buhalterinę apskaitą, mokesčių sistemas, psichologiją, filosofiją, sociologiją, teises, kraštotyra, informatiką. Taip pat gauta užklausų iš skaitytojų, besidominčių rankdarbiais, interjeru.

Atsakymams į temines užklausas atsakyti naudojamosi Nacionalinės bibliografijos duomenų base (NBDB), EBSCO, NAXOS MUSIC LIBRARY, INFOLEX duomenų bazėmis, eLABA, LIBIS suvestiniu katalogu, Google paieškos sistema bei bibliotekoje esančiomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais.

Bibliotekos skaitytojai gali naudotis ir portalu ibiblioteka.lt, kur jie turi galimybę pateikti bibliotekos darbuotojams klausimų „Klausk bibliotekininko“. Tačiau skaitytojams patogiau klausiti tiesiogiai el. paštu, nesiregistruojant internetiniame puslapyje www.ibiblioteka.lt.

2017 m. elektroninių užklausų buvo 181 (2017 - 143). Į vartotojų užklausas atsakoma žodžiu, raštu, spausdinama, kopijuojama, skenuojama, siunčiama el. paštu, telefonu, įrašoma į įvairias laikmenas.

Tiek Viešojoje bibliotekoje, tiek kaimo bibliotekose pateiktų ir atsakytų teminių užklausų kasmet mažėja. Tai aiškintume su vis labiau didėjančiu vartotojų gebėjimu naudotis interneto ištekliais ir jų sugebėjimu informaciją susirasti savarankiškai. Tik nepavykus to padaryti, kreipiamasi į bibliotekininką.

Nagrinėjant temines užklausas, pastebima, kad kaip ir ankstesniais metais, daugiausiai jų buvo grožine tematika - 817. Toliau rikiuojasi:

Istorijos, kraštotyros – 572;

Populiarios užklausos apie ligas, vaistus – tokių užklausų sulaukta 361;

Meno – 272;

Gamtos mokslų – 214;

Visuomenės mokslų - 284

Psichologijos 180 ir kt.

2018 m. elektroninių ir kitais komunikaciniais kanalais pateiktų užklausų buvo gauta 1 006.

Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema viešojoje bibliotekoje

Skaitytojų aptarnavimo skyriuje esantys katalogai ir kartotekos:

1. Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu laikinai užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
2. Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
3. Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – 92 808 įrašai, iš jų per 2018 metus parengti 3 319 nauji įrašai;
4. Elektroninio katalogo analizikos įrašai 29 220 bibliografiniai įrašai, 1 672 nauji.
5. Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrime ir turi galimybę prisijungti prie NBDB), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
6. Kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
7. Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
8. Personalijų kartoteka (nebepildoma);
9. Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.);

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas ir kraštotyros kartoteka. Bibliotekose taip pat rekomenduojama organizuoti citatų, temines kartotekas. Kadangi jau visos rajono bibliotekos kompiuterizuotos, leidinių paieškai dažnai naudojama LIBIS suvestiniu katalogu.

Nuo 2018 m. Ramygalos bibliotekoje, jau keleri metai sėkmingai veikiant LIBIS SAP posistemii, abėcėlinis kortelinis katalogas nebepildomas ir užkonservuotas.

Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius– 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 2 506. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje –189
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 173
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 2 333

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu.

Viešosios bibliotekos vartotojams skirta 10 kompiuterizuotų darbo vietų: 6 suaugusiems ir 4 vaikams bei planšetės su interneto prieiga. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Yra galimybė pasinaudoti bevieliu internetu.

Įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS), fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Tačiau ši sistema neretai stringa, todėl bibliotekininkai priversti vartotojų apsilankymus fiksuoti ir popieriuje. Viešojoje bibliotekoje yra galimybė kompiuterių darbo apskaitai naudoti LIBIS posistemę „Kompiuteriniai resursai“.

Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

INTERNETO LANKYTOJŲ SKAIČIUS				
Metai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2018	39 227	3 740	2 041	33 446
2017	46 681	3 736	3 230	39 715

Interneto lankytojų skaičius mažėjo ir Miesto, ir kaimo bibliotekose. Priežastys labai įvairios, bet esminės būtų: vis daugiau gyventojų įsigyja kompiuterius ir išmaniuosius įrenginius; neatnaujinama įranga bibliotekose.

Padaugėjo suaugusių interneto lankytojų, kurie bibliotekose neskaityt, o tik pavieniais kartais ateina pasinaudoti kompiuteriu: nusiskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos medžiagą, parašyti el. laišką, susimokėti mokesčius ir kt.

Nuo 2017-ųjų rajono bibliotekose buvo išbandyta galimybė darbuotojams fiksuoti, kiek vartotojų naudojasi bevielio ryšiu. 2018 m. prisijungimų prie bevielio interneto buvo 14 900. Iš jų viešojoje bibliotekoje – 1 474.

Rajono bibliotekose lankytojai vis dažniau atsineša ir naudoja bibliotekose savo įrangą: nešiojamuosius, planšetinius kompiuterius, išmaniuosius telefonus.

Kaimo bibliotekose internetas – išlieka populiaria paslauga ir pramoga.

Elektroninės bibliotekos paslaugos

Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės:

- Lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės *INFOLEX. Praktika* – prieinamos vartotojams Viešojoje bibliotekoje ir 6 bibliotekose.

Viešosios bibliotekos skaitykloje vartotojai turėjo galimybę naudotis dar ir šiomis duomenų bazėmis:

- „Verslo žinių“ archyvas internete – straipsniai nuo 1994 metų.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB).
- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas.
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete.
- „Vyturys“.

Duomenų bazės anglų kalba:

- *NAXOS Music Library*.
- *EBSCO Publishing eIFL.net*. Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdydama ES projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis 10 duomenų bazių paketu, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt.

Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis ir nuotoliniu būdu.

2018 metais naudojantis **EBSCO duomenų baze** užfiksuoti 689 (2017-404) virtualūs interneto seansai, kurių metu atlikta 2 340 (1211) paieškų, atsisiųsti 114 įrašų, 53 dokumentai.

NAXOS Music Library – 48 virtualūs interneto seansai, atliktos 67 paieškos, atsisiųsti 67 muzikos įrašai.

INFOLEX duomenų bazėje fiksuotos 857 paieškos.

Vyturys – 88 skaitomos knygos.

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,16 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos išteklių ir elektroninės paslaugos turėjo įtakos bibliotekos darbui ir vartotojų aptarnavimui: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką. Informacinių technologijų plėtra taip pat prisidėjo prie vartotojų aptarnavimo gerinimo.

Nors bibliotekos paslaugų spektras išsiplėtė, jos tikslas nekinta - teikti informaciją vartotojams.

Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

El. paslaugos	Iš viso			
	Iš jų	VB	Miesto	Kaimo
Interneto seansų skaičius (VRsS)	38 851	3 740	2 316	32 795
Parsisiųdintų dokumentų skaičius	1 068	1 068	0	0
Virtualių apsilankymų skaičius	30 969	30 969	0	0
Parsisiųdintų įrašų skaičius	24 850	24 850	0	0

Fiksuoju duomenis apie bibliotekos elektronines paslaugas, susiduriama su nemažais sunkumais, tad galimi statistiniai neatitikimai. Virtualių apsilankymų skaičius **30 969** lyginant su 2017 m. padidėjo + 20 816 (duomenis pateikiami iš Google Analytic). **Seansų skaičius**, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (1 682) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (3 206) - **siekia 4 888**. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių – **3 740**.

www.ibiblioteka.lt - vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas nepasižymi populiarumu - norint užsakyti paslaugas, reikalinga asmens identifikacija naudojant naujo pavyzdžio asmens tapatybės kortelę arba el. bankininkystę, o tai daliai vartotojų yra sudėtinga. Dauguma per šį portalą teikiamų paslaugų yra mokamos ir brangesnės, negu atvykus į biblioteką. 2018 m. virtualiai mūsų bibliotekoje užsiregistravo arba persiregistravo 13 vartotojų. Portalo privalumas - kiekvienam atveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Portale galima užsisakyti ne tik tradicines knygas, bet ir elektronines knygų skaitykles, 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas. Portale ibiblioteka galima ne tik užsiregistruoti, bet ir persiregistruoti norimoje bibliotekoje.

Viena iš portalo paslaugų „Klausk bibliotekininko“ bibliotekoje taip pat nėra populiarūs ir tai suprantama: telefonu galima paklausti ir gauti atsakymą paprasčiau ir greičiau, jaunimas naudoja facebook programą ir ten užduoda klausimus. 2018 m. „Klausk bibliotekininko“ paslaugoje buvo užduoti tik 2 klausimai.

2014 m.. Biblioteka, LIBIS versiją papildžius elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe, 2015 metais gavo 2 elektronines knygų skaitykles „Cybook Odyssey“ ir pradėjo jas išdavinėti skaitytojams skaityti bibliotekos skaityklose. Skaitomus literatūros kūrinius galima užsisakyti portale www.epaveldas.lt, o skaitykles – bibliotekų elektroninių paslaugų portale www.ibiblioteka.lt. Kadangi išduoti į namus skaityklių nėra galimybių, o kūriniai – tik literatūros klasika, tai ataskaitiniais metais el. knygų skaityklė išduota tik 8 kartus.

Įdiegus bibliotekoje LIBIS SAP, vartotojams sudaryta galimybė užsisakyti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą, esantį bibliotekos svetainėje (www.panrbiblioteka.lt). 2018 metais užsakant knygą, nuotoliniu būdu pasinaudojo 123 (2017- 101) vartotojai. Jie užsakė 1177 dokumentus (2017-1296). Nuo 2010 metų bibliotekos vartotojai pageidaujama dokumentą, kurio tuo metu nėra laisvo bibliotekoje, gali užsirezervuoti. Šia paslauga pasinaudojo 324 vartotojų (2017 m. - 320 vartotojų). Jie rezervavo 1 360 (2017 – 1362) knygas. Kaip matyti iš skaičių – knygų rezervavimo paslauga skaitytojams yra patogi ir jie noriai ja naudoja. Tačiau šis rodiklis parodo ir populiarių knygų trūkumą. Didžiausias skaičius, kurį rezervavo per 2018 m. skaitytojas – 69 knygos.

Nuotoliniu būdu prie bibliotekos katalogo *jungtasi 1366 kartų, atlikta 28032 paieškos, atsisiųsti 11774 įrašai, 70 dokumentų.*

2011 m. įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), sudaro sąlygas vartotojams knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl grąžinimo metu „neatpažįstama“ nei knyga nei skaitytojas. 2018 m. savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo 505 (2017-507) skaitytojai.

Siūlant skaitytojams modernias knygų grąžinimo technologijas, lygiagrečiai turėjo būti išspręsti ir kiti veiksniai, turintys tiesioginę įtaką knygų grąžinimo procesui. Siekiant sumažinti skolininkų skaičių ir

bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai grąžintinas arba negrąžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodiškumu skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negrąžintus dokumentus.
- priminimus apie artėjančią dokumentų grąžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybe prasitęsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime).

Užtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - **elektroninių laiškų administravimo komponentė**, kurios pagalba skyriaus darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laišakai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos peradresuoti kitam padaliniiui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas. Iš 1 502 registruotų bibliotekos vartotojų - 1 114 pateikė el. pašto adresus, iš jų 27 tais adresais nepasiekiami. Automatinio informavimo sistemos pagalba skaitytojai gauna pranešimus apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir priminimą prasitęsti dokumento grąžinimo laiką. Kiek gi jų naudojasi šiais priminimais? Aišku, mes matome tik skaičius ir nežinome, koku būdu jie tai padarė: ar patys prasitęsė grąžinimo terminą, ar prašė darbuotojų tai padaryti, ar grąžino knygas. Skaičiai būtų tokie: *Iš 1041 skaitytojų gavusių pranešimus, sureagavo ir prasitęsė knygų grąžinimo terminą arba grąžino knygas 711, ne – 330. Matome, kad 68 proc. skaitytojų ši informacija pasiekė tikslą. Palyginimui – 2017-58 proc. skaitytojų sureagavo į priminimus.*

Skaičiuojant kiek dokumentų buvo pratęsta arba grąžinta, reaguojant į raginimus ar priminimus, skaičiai būtų tokie: 2018 m. – *prarastas knygų grąžinimo terminas arba grąžinti 7 434 dokumentai, nepasinaudota – 6 259 (viso 13693 dokumentai).* Jeigu daugiau kaip pusę atvejų, t.y. 54,3 proc. buvo iškart sureaguota.

Reikšmingą vaidmenį elektroninės informacijos sklaidoje atlieka bibliotekos interneto svetainė (www.panrbiblioteka.lt.), bibliotekos ir “Maminukų akademijos” feisbuko paskyros.

Kraštotyros veikla

Veiklos kryptys - bet kokios formos dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei šios sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, rašomi straipsniai.

Viešosios bibliotekos **Kraštotyros fonde** sukaupta 1901 fiz. vnt. leidinių 2018 m. fondas papildytas 22 fiz. vnt.. Vertingiausia gauta knyga – „Po Dievo dangumi – mano tauta“. Ramygalos Šv. Jono Krikštytojo parapijos ir Ramygalos kultūros centro parengta straipsnių rinktinė, kurioje spausdinama medžiaga apie Ramygalos kraštietės vienuolės, Šv. Kazimiero seserų kongregacijos steigėjos Marijos Kaupaitės (1880–1940) gyvenimą ir darbus. Leidinyje publikuotas ir jo sudarytojo Manto Masioko straipsnis „Ramygalos Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios istorija“.

Rengiami **bibliografiniai analiziniai įrašai** iš rajono laikraščio „Tėvynė“ į **NBDB** – 2018 m. – 659 įrašai.

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios **bibliotekos interneto svetainėje** kraštotyros meniu skiltys ataskaitiniais metais papildytos nauja informacija: pateikta informacija apie naujai gautus kraštotyros leidinius, skelbiama žinia apie kraštotyros renginius ir Panevėžio rajono literatų klubą „Polėkis“.

Kraštotyros užklauso: Parengti atsakymai į vartotojų pateiktas užklausoas žodžiu, telefonu ir elektroniniu paštu. Pateikiant atsakymus reikalinga informacinė medžiaga skenuojama ir siunčiama elektroniniu paštu arba spausdinama ir pateikiama interesantams.

Skaimeninimas. Skaitmeninimo klausimais glaudžiai bendradarbiaujama su Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Regioniniu skaitmeninimo skyriumi. Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos svetainėje patalpinti suskaitmeninti 1963 m. laikraščio „Tėvynė“ 152 numeriai:

<http://www.panrbiblioteka.lt/lt/virtuali-biblioteka/laikrasciai>

Renginiai:

Sausio-gruodžio mėnesiais įvyko **11 Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimų**. Labiau įsidėmėtini:

- *Susitikimai atminties laike: dialogas tarp praeities ir dabarties*“, renginių ciklas skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui.
- *„Gegužės 7-oji – Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena“*. Netradicinė pamoka bibliotekoje. Dalyvavo Beržų progimnazijos moksleiviai (mokyt. Vaida Batavičienė).
- *Virtuali kelionė į „Juozo Tumo – Vaižganto ir knygnešių muziejų“*, skirta Knygnešio dienai paminėti.
- *„Sąjūdžio istorija - Lietuvos Istorija“ renginys, skirtas Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Panevėžio grupės įkūrimo 30-mečiui*. Prieš tris dešimtmečius Lietuvoje prasidėjęs sąjūdis padėjo pagrindus nepriklausomos valstybės kūrimuisi. Susikūrusi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio grupė savo veiklą pradėjo rajono viešosios bibliotekos pastate Beržų g. 50 (tuometiniame rajono Kultūros skyriuje ir Rajoniniuose kultūros namuose).

Ta proga biblioteka sukvieta sąjūdžio dalyvius pasidalinti prisiminimais apie šį istorinį laikotarpį. Bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė, kreipdamasi į visus teigė, jog šioje istorijoje yra dar daug tuščių lapų – juos turime pildyti visi ir išsaugoti ateities kartoms. Rajono mero pavaduotojas Antanas Pocius džiaugėsi sąjūdiečių reikšmingu indėliu mūsų tautos istorijoje. Apie Sąjūdžio įamžinimą kalbėjo Panevėžio kraštotyros muziejaus darbuotoja Emilija Juškienė. Sąjūdžio laikmetį prisiminę dalyviai teigė, jog tai buvo pats nuostabiausias laikas. Savo veikloje vadovavosi pagrindiniu šūkiu – valstybė – tauta- kalba. Prisiminimais dalijosi Aldona Mockienė, Vida Butkienė, Gražina Šiler, Jonas Liaučius, Kazys Grabys, Vidmantas Žiemelis, Kęstutis Vaičiūnas ir kt.

Rajono viešoji biblioteka siekia išsaugoti kuo daugiau informacijos apie Sąjūdžio veiklą, todėl renka įvairią medžiagą – nuotraukas, atsiminimus apie vykusius to meto įvykius.

Per metus parengti **kraštotyros darbai:**

Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2019. Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, puoselėdama atmintį apie iškilias savo krašto asmenybes bei siekdama visuomenei priminti svarbesnius šio krašto istorijos įvykius, datas, faktus, kasmet nuo 1984 metų sudaro minėtinių jubiliejinių datų kalendorius.

Mokymai.

Mokymai rajono bibliotekininkams: *„Kraštotyros informacijos paieškos galimybės internete“*. Apmokytos 3 bibliotekų darbuotojų grupės.

Teminiai aplankai:

- „Kun. Kazimieras Kuzminskas ir jo įsteigtas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos muziejus“.
- „Panevėžio rajono garbės pilietis 2018 – vyskupas Jonas Kauneckas“.
- „Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“ Pajūstyje 2018“.
- „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2018“.
- „Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla 2018.

Projektai:

Bibliotekos parengtam projektui „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto kūrėjai interaktyvioje kelionėje“ paruošta informacija apie 11 Panevėžio rajono kūrėjus ir su jais susijusius lankytinus objektus.

Taip paruošta informacija apie 15 Panevėžio rajono lankytinas vietas pateiktai paraiškai Lietuvos Kultūros Tarybai dėl projekto „Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio lankytinos vietos interaktyvioje kelionėje“ finansavimo.

Straipsniai į Internetines svetaines, spaudą:

Ruošiamos ir įkeliamos į svetainę Naujai gautų kraštotyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštotyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai.

Kraštotyros veikla rajono bibliotekose

Visose rajono bibliotekose pildomos kraštotyros kartotekos, rengiami kraštotyros darbai, organizuojami kraštotyros pobūdžio renginiai: susitikimai su kraštiečiais, jų kūrybos pristatymai, rengiamos tautodailės, amatininkų darbų parodos. Kraštotyros fondas kai kuriose bibliotekose išskirtas, kitose – bendrame fonde. Gustonių bibliotekos-UDC kraštotyros fondas papildytas bibliotekininkės surinkta medžiaga apie jų vietovėje esančius istorinius paminklus.

Nuo šiol su Ēriškių krašto praeitimi bus galima susipažinti Ēriškių bibliotekoje. Čia perkelti eksponatai iš uždarytos Juozo Balčikonio pagrindinės mokyklos. Tai - įvairūs dokumentai ir daiktai, susiję su Juozu Balčikoniu, kalbininku Antanu Lyberiu, mokyklos istorija bei įvairūs senoviniai daiktai.

2018 metai – išskirtiniai renginių tema, nes tai - Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio metai. Rajono bibliotekose vyko renginių ciklas „**Susitikimai atminties laike: dialogas tarp praeities ir dabarties**“. Daugelis bibliotekų parengė susitikimus su kraštiečiais kuriančiais ar kūrusiais Lietuvai. Išskirtini šie renginiai:

Raguvos bibliotekoje vykęs Raguvos krašto menininkų susitikimas. Savo kūrinius pristatė žinomi kraštiečiai – dailininkė, knygų iliustruotoja Bronė Kanoverskytė ir skulptorius Arūnas Jodzevičius. Spalvinga ir žaisminga Bronės Kanoverskytės iliustruotų knygų paroda „Važiuojantiems dviratuku“. Raguviškis skulptorius Arūnas Jodzevičius Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga Raguvos bibliotekai ir visam Raguvos miesteliui padovanojo tapybos paveikslą „Raguvos malūnas“. Renginį sušildė Andrėjos Arzimanovos atliekamos dainos.

Rugpjūčio 25 – 27 dienomis Vadoklių kraštiečių šventėje paminėta Vadoklių 640 metų jubiliejus bei atkurtos Lietuvos šimtmetis. Vadoklių biblioteka kartu su kultūros centru, seniūnija, Vadoklių ir Mikėnų kaimų bendruomene pristatė kurtus filmukus apie Vadoklius ir jų gyventojus taip atvėrė duris į praeitį. Pristatant filmukus buvo pristatyta jų atsiradimo istorija. Taip parengta informacija turi išliekamąją vertę krašto pavelde. Smilgių bibliotekoje vyko renginys „Apie skulptūrų kūrybą, parodas ir... Kazimierą Žoromskį“ ir susitikimas su skulptoriumi Alfridu Pajuodžiu; Ramygalos bibliotekoje - D. Ulienės tapybos darbų „Metų laikai“ parodos pristatymas.

Tiltagalių bibliotekoje surengta literatūrinė paroda suteikė galimybę prisiminti žymius kraštiečius garsinusius ir tebegarsinančius Lietuvos vardą savo siekiais ir darbais. Parodoje eksponuoti kraštiečių kraštotyros aplankalai: poetai J. Mėdžius, J. Strielkūnas, medžio drožėjas, pedagogas V. Razmislavičius, alpinistas K. Baleišis.

Ēriškių bibliotekoje buvo parengta ir pristatyta paroda kraštietei „Atsiminimai apie daraktorę Vincentą Kraniauskaitę“. Prisiminimai apie šią kuklią, taurios sielos moterį gyvi Ēriškėčių atmintyje.

Šilų kraštiečių susitikime pristatyta bibliotekos foto nuotraukų paroda: „Susitikimai atminties laike: dialogas tarp praeities ir dabarties. Šilų krašto etnokultūrinių renginių atspindžiai“. Ji buvo eksponuota netradicinėje erdvėje, parke ant medžių kamienų. Ekspozicijoje pristatytose nuotraukose atsispindėjo senasis Šilų krašto kultūrinis gyvenimas, tuometiniai meno kolektyvai. Seniausia eksponuota nuotrauka – 1960 ujų metų, joje užfiksuotas pirmasis Šilų etnografinis ansamblis.

Ramygalos bibliotekoje vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos „Etninės kultūros pažinimas“ veiklos taip pat susijusios su kraštotyra. Bibliotekoje vyko etnokultūrinė popietė „Ramygalos krašto tradicijos ir papročiai“, kurios metu vaikai žiūrėjo filmą apie Ramygalą, susipažino su senaisiais papročiais. Buvo minimos „Gandrinės- pavasario lygiadienis“. Gandrui skiriamas didelis dėmesys todėl, kad jis

pavaizduotas Ramygalos seniūnijos herbe ir vėliavoje. Raguvos bibliotekoje vykdoma programa „Mes esame ETNO“, Velžio bibliotekoje – „Jaunieji krašto tyrinėtojai“.

VI. METODINĖ VEIKLA

Sparčiai besikeičianti visuomenė, technologijų vystymasis įtakoja pokyčius bibliotekose. Nūdienos kaimo bibliotekos veikla apima platų kultūrinį ir informacinį spektrą. Tai dideli iššūkiai darbuotojams – reikia įgyti vis naujų kompetencijų, plėsti akiratį, lavinti turimus įgūdžius, palaikyti glaudžius ryšius su bendruomene. Tai svarbiausi kriterijai, siekiant kokybinių ir kiekybinių pokyčių bibliotekose. Siekti geresnių rezultatų darbuotojus įtakojo ir numatytos metinės užduotys bei už jų įvykdymą skiriami vertinimai. Profesinei kvalifikacijai bei kompetencijų ugdymui bibliotekoms sudaromos sąlygos dalyvauti mokymuose, organizuojami seminarai, praktikumai, patirties sklaida, metodiniai pasitarimai.

Daugiau dėmesio buvo skiriama bibliotekininkų kūrybiškumo ugdymui bei jo taikymui veikloje, literatūrinio raštingumo bei akiračio plėtimui. Bibliotekininkai susiduria su įvairių žanrų literatūrine gausa, todėl nuolat reikia sekti informaciją apie naujausias knygas, žinoti kritikų vertinimus. Todėl Nacionalinės bibliotekų savaitės metu rajono bibliotekų darbuotojai sėmėsi žinių seminare „Šiuolaikinės literatūros savitumai“. Literatūros kritikė Elžbieta Banytė pateikė daug įdomios informacijos apie lietuvių bei užsienio literatūrą, leidyklų veiklas, literatūros kritikus. Kartu su bibliotekininkais buvo renkami populiariausi lietuvių rašytojai bei poetai, diskutuota apie jų kūrybos ypatumus, aptartos literatūrinės premijos. Kalbėta apie literatūrinį skonį, knygų parinkimo metodus skaitytojams. Buvo paruošta metodinė apžvalga, pateikianti nuorodas į informacines laidas, pristatančias knygas, literatūrinius faktus.

Kasmet bibliotekininkai skatinami dalyvauti akcijoje „Metų knyga“ - ruošti paraiškas akcijos knygoms gauti, kartu su skaitytojais rinkti metų knygas jas skaitant, aptariant, diskutuojant. Nuolat ugdomas bibliotekininkų literatūrinis išprusimas padeda formuoti skaitytojų skaitymo skonį, plėsti jų intelektualinį akiratį, skatinti skaitymą.

Rasti ir atskleisti kūrybiškumo apraiškas bibliotekininkai mokėsi seminare „Kūrybiškumas ne siekiamybė, o būtinybė“. Būtinybę tobulėti, mokėjimą mokytis, greitai orientuotis kintančiame informacijos sraute – tokias temas seminare kartus su bibliotekininkais nagrinėjo lektorė, asociacijos „Kūrybinės jungtys“ mokymų vadovė, Austėja Tavoraitė.

Buvo aptarti darbinėje veikloje taikytini inovatyvumo bei kūrybiškumo metodai. Akcentuota svarbi šių laikų kompetencija - kritinio mąstymo svarba. Pokyčių laikmetyje svarbu atsirinkti informaciją, ją įsivertinti ir patiems priimti sprendimus. Aptarta komandinio darbo svarba: dirbant komandoje pasiekiami geresnių rezultatų įgyvendinant bendrą idėją. Nagrinėtas tarpkultūriškumas - kaip galimybė pasiekti kuo įvairiausią informaciją. Lektorė aptarė emocinių kompetencijų svarbą darbinėje veikloje. Jas reikia vystyti – kad būtume lankstūs pokyčiams, inovatyvūs, bendradarbiaujantys. Išnagrinėti penki kūrybiškumo įpročiai- vaizduotė, smalsumas, atkaklumas, nuosekli praktika ir bendradarbiavimas. Išgirstas žinias bibliotekininkai įtvirtino praktikume. Bibliotekininkai dirbo atskirose grupėse. Reikėjo pristatyti idėją, remiantis dizaino metodu: iškelti problemą, remtis tyrimu, suformuoti idėją, pristatyti jos realizavimą, grįžtamąjį ryšį ir tobulinimo galimybes. Bibliotekininkai daug diskutavo, keitėsi patirtimis, įgijo žinių, kurios įneš pokyčių veikloje. Šias žinias taikė planuodami renginius, akcijas, bendradarbiaudami.

Tai davė teigiamų rezultatų - buvo ruošti bendri projektai. Bendrą socializacijos veiklą apjungė šešios bibliotekos – buvo organizuojami bendri užsiėmimai, stovyklos įvairių vietovių vaikams. Literatūrinės pažinties gilinimui bibliotekų darbuotojai vyko į knygų mugę – dalyvavo įvairiuose literatūriniuose susitikimuose, edukacinėse programose, susipažino su leidyklų naujienomis.

Rajono bibliotekininkų profesiniai, dalykiniai klausimai nagrinėjami vykstančiuose metodiniuose pasitarimuose, metodinėse išvykose į vietas. Nuolat svarstyti projektų ruošimo, renginių organizavimo,

skaitytojų aptarnavimo, fondų organizavimo, gyventojų mokymo, suaugusių švietimo, vaikų neformalaus ugdymo, dokumentų tvarkymo klausimai, jų sprendimas konkrečioje bibliotekoje.

Bibliotekų veiklos efektyvumas vertinamas bei analizuojamas stebint veiklos kokybinius bei kiekybinius rodiklius. Kas mėnesį fiksuojami bibliotekų pateikti statistiniai duomenys, atliekama jų lyginamoji analizė. Buvo stebimas dokumentų, išduotų vietoje, atrankinės apskaitos metodo taikymas. Nustatyta, jog šis metodas efektyvus, siekiant maksimalaus rezultato. Pradėtas taikyti elektroninio dienoraščio vedimas buvo nuolat stebimas, darbuotojai konsultuojami iškilus neaiškumams ar neatitikimams. Elektroninė apskaita optimizavo darbo laiko sąnaudas, skiriamas pagrindinių statistinių rodiklių apskaitai bei užtikrino patogesnę apskaitos kontrolę.

Siekiant toliau diegti LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemę, vyko darbuotojų mokymai, įsisavinant šią metodiką. Šių įgūdžių įgijo Krekenavos, Dembavos, Bernatonių, Pajstrio, Vadoklių bibliotekų darbuotojai, jie buvo konsultuojami ir vietose.

Rajono bibliotekų darbuotojams viešosios bibliotekos specialistai organizavo praktikumus-mokymus siekiant įsisavinti paiešką elektroniniuose informacijos šaltiniuose: kultūros paveldo, teisinės informacijos ir kt. duomenų bazėse.

Rajono bibliotekų veikla koordinuojama, stebima, organizuojant metodines išvykas į vietas. Aplankyta bibliotekos bei muziejai, kai kurie ne po vieną kartą. Vietose vertinami darbuotojų darbiniai įgūdžiai, aptariamos veiklos sritys, ieškoma efektyvesnių darbo formų. Svarstyta, kaip suaktyvinti mažiau vartotojų lankomas bibliotekas, pvz. Šilagalio. Siūlyta vystyti glaudesnę bendradarbiavimą su bendruomenės atstovais, kultūros centro padaliniu, geriau pažinti vartotojų interesus.

Siekiant efektyvesnių bibliotekų paslaugų, buvo atliekamas tyrimas, siekiant išsiaiškinti, kaip Viešosios bibliotekos vartotojai vertina bibliotekos teikiamas paslaugas. Vartotojai, atsakę į anketos klausimus, išreiškė savo lūkesčius, į kuriuos atsižvelgus buvo tobulinamos bibliotekos veiklos.

Didelis dėmesys buvo skiriamas bibliotekų fondų patikrinimui – vykdyti plane numatyti patikrinimai Berniūnų, Ėriškių, Tiltagalių bibliotekose. Organizuota tikrinimo veikla, sudaromi grafikai, ruošiami komisijos narių posėdžiai, pildomi dokumentai. Patikrinimo metu buvo atliekama fondo peržiūra - iš fondo atrenkami pasenę, nebeatitinkantys laikmečio reikalavimų leidiniai. Siekiama, kad bibliotekos fondas būtų patrauklus skaitytojui, patogiai išdėstytas, atnaujinamas, kad būtų populiarinamas, optimaliai panaudojamas. Buvo tobulinama fondų patikrinimo metodika, ruošiant naują dokumentaciją.

Rajono bibliotekose, keičiantis darbuotojams, naujai pradėjusiems dirbti organizuojami pradiniai mokymai. Šiomet jie buvo organizuoti Liūdynės bibliotekos darbuotojai. Praktikumų metu buvo perteiktos bibliotekos apskaitos vedimo, dokumentų klasifikavimo, skaitytojų aptarnavimo, informacinės, kultūrinės veiklos ir kt. žinios. Bibliotekininkė konsultuota vietoje.

Savo profesinę kvalifikaciją kelia studijuodama Šiaulių valstybinėje kolegijoje Jotainių, Miežiškių, Velžio bibliotekų darbuotojos.

Rajono bibliotekininkai profesinius įgūdžius tobulina ir plėtojant ryšius su kitomis bibliotekomis. Tai jau tapo tradicija – kasmet susipažinti su kitų bibliotekų veikla. Šiais metais aplankytos Žemaitijos bibliotekos. Pabuvojus Telšių Karolinos Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje domėtasi projektine, edukacine veikla, gyventojų mokymais. Palangos miesto viešoji biblioteka atsiskleidė lankytojų įvairovės ypatumus. Visus sužavėjo Platelių miestelio bibliotekininkės entuziazmas, krašto kultūrinio, istorinio paveldo pristatymas. Rašytojos Žemaitės memorialiniame muziejuje domėtasi edukacine veikla. Naujos žinios ir įspūdžiai, patirti mokomojoje kelionėje, pasitarnavo bibliotekininkams bei muziejininkams ieškant idėjų, naujų darbo metodų ir juos taikant savo darbe.

Viešosios bibliotekos direktorė R. Bagdonienė supažindino su savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos surengtu Tarptautinio mobilumo vizitu Graikijos bibliotekose.

Rajono bibliotekų veiklos pristatomos įvairiems konkursams bei įvertinimams. Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos organizuotam Metų nominacijų konkursui buvo pristatyta Piniavos biblioteka. Ji pelnė nominaciją „Biblioteka - vaikų ir jaunimo draugas“. Pažymėta aktyvi bibliotekininkės Jolanta

Šimeliūnienės veikla, nestokojant išradingumo, kūrybingumo, o svarbiausia – meilės knygai ir vaikams. Išradingai pristatomos „Metų knygos“, jas kartu su vaikais inscenizuojant ir pristatant bendruomenei, vykdomi įvairūs kūrybiniai, edukaciniai, sportiniai užsiėmimai, išvykos į gamtą. Piniavos biblioteka ne tik geriausias vaikų draugas, ji ir visos bendruomenės kultūros židinys – čia vyksta etnografiniai, kultūriniai renginiai, telkiami literatai. Rajono bibliotekininkų bendruomenė pasidžiaugė ir direktorei Rūtai Bagdonienei įteikta LR Ministro Pirmininko padėka už šviečiamąją, kultūrinę veiklą.

Rajono viešoji biblioteka organizavo konkursą bibliotekoms: „Renginio, skirto Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui“. Buvo paruošti nuostatai, sudaryta vertinimo komisija. Bibliotekos aktyviai ruošė renginius šiai progai, tačiau ne visos pristatė juos konkursui. Konkursu buvo siekiama skatinti kūrybingai ir išradingai pristatyti bendruomenėms šią įspūdingą istorinę datą, atspindint krašto istoriją, telkiant vietos institucijas. Komisija, apsvarsčius pateiktų darbų vertę, skyrė įvertinimus – Šilagalio bibliotekai, už paruoštą teminę medžiagą „Lietuva šimtmečio verpetuose“; Linkaučių bibliotekai – už įvairių kartų kaimo kūrėjų subūrimą ir darbų pristatymą bibliotekoje; Raguvos, Ramygalos bibliotekoms – už krašto menininkų pristatymą bendruomenei; Vadoklių – už skaitmeninio muziejaus pristatymą gyventojams, rajono viešajai bibliotekai – už lietuvių literatūros pristatymą, organizuojant „Gyvo žodžio“ vakarus, Šilų – už šilaivių telkimą valstybinėms šventėms paminėti. Nugalėtoja tapo Geležių biblioteka, kuri 100-mečio aktualiją pristatė bendruomenei visus metus, kuriant kartu su gyventojais „Šimtalpio ažuolo palinkėjimus Lietuvai“.

Rajono bibliotekų veiklos yra iškilmingai vainikuojamos kasmetinėje tradicinėje šventėje „Ištikimi knygai“. Pasveikinti bibliotekininkų atvyksta rajono valdžios atstovai, Seimo nariai, paskelbiama „Metų bibliotekininko“ nominacija. Šiais metais ją pelnė viešosios bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė Danutė Pamerneckytė. Ji įvertinta už kūrybingą veiklą organizuojant renginius, pristatant knygų apžvalgas. Rajono viešosios bibliotekos direktorė R. Bagdonienė išsamiai apžvelgė visų bibliotekų veiklas, paminėdama darbuotojų indėlį į vykdomus projektus, sveikindama darbuotojus su asmeninėmis šventėmis, darbo sukaktimis. Rajono meras P. Žagunis įteikė padėkas Geležių bibliotekininkei J. Kubilienei bei viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėjai R. Karpinskienei. Seimo narė G. Burokienė padėjėja V. Pečeliūnaitė įteikė padėką muziejininkui A. Daukšai. Rajono viešosios bibliotekos padėkomis įvertinti Upytės bibliotekininkė J. Mikšytė, Ramygalos – M. Čėponienė bei viešosios bibliotekos darbuotojos G. Slivkienė ir L. Čekanauskienė. Nuolatinė bibliotekų veiklos analizė, profesiniai įvertinimai, mokymai, kvalifikacijos tobulinimas - skatina visas bibliotekas atsiliepti į visuomenės pokyčius ir kartu su lankytojais kurti modernios, šiuolaikinės bibliotekos viziją.

Bibliotekų atstovavimas

Ataskaitiniais metais bibliotekos direktorė dalyvavo įvairių visuomeninių organizacijų veikloje, Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacijoje (prezidentės pavaduotoja), Lietuvos bibliotekų taryboje, Lietuvos bibliotekininkų draugijoje (Tarybos narė), Trišalės tarybos Kultūros komitete (narė), Lietuvos nacionalinėje skaitmeninėje koalicijoje (LNSK) (narė), Regiono bibliotekų taryboje (narė), G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdyboje (narė), G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijoje (narė), Panevėžio rajono leidybos komisijoje (narė).

Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus darbuotoja, vyr. bibliotekininkė Vida Ambraškaitė, yra Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyriaus narė.

Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Vartotojų lūkesčius tenkinanti biblioteka, ieškanti įdomių darbo formų, atliepanti visuomenėje vykstančius reiškinius, moderni, bendruomeniška, atvira – tokių tikslų siekianti biblioteka kuria patrauklų įvaizdį visuomenėje.

Kaimo bibliotekose stengiamasi tokius tikslus įgyvendinti, į tai dedamos pastangos ieškant ryšių su bendruomene, su vietos institucijomis; gerinant profesines kompetencijas.

Biblioteka kaime yra labiausiai matoma, gyventojai čia dažnai randa atsakymus į visus klausimus. Įvairūs kultūriniai, politiniai, šviečiamieji procesai dažnai vyksta bendradarbiaujant su vietos biblioteka bei ten dirbančiais specialistais. Tamprūs ryšiai sieja Trečiojo amžiaus universiteto bei bibliotekų veiklas – dažnai vyksta bendri renginiai, bibliotekininkai ruošia pranešimus. Bibliotekų patalpos dažnai tampa vieta rinkimams, bibliotekininkai dalyvauja rinkimų organizaciniame darbe. Į kaimo bibliotekas rajono gyventojai renkasi mokytis deklaruoti pajamų elektroniniu būdu. Bendradarbiaujama su Valstybine mokesčių inspekcija, kviečiami specialistai. Dalis bibliotekų buvo pasirinkta socialinė reabilitacija neįgaliesiems projektinėms veiklioms įgyvendinti.

Biblioteka kaip mokymosi vieta – čia tęsiami kompiuterinio mokymo kursai gyventojams. Moko ir vietos bibliotekininkai, ir atvykę specialistai iš viešosios bibliotekos. Nuolat plėtojamas ryšys su švietimo įstaigomis – bibliotekos, esančios bendrose patalpose, sulaukia daugiau lankytojų vaikų, bendradarbiauja su mokytojais. Šias sąlygas puikiai išnaudoja Piniavos biblioteka, pelnusi bibliotekos, kaip geriausio vaikų draugo nominaciją. Ji savo veikla dalyvauja ugdymo procese, organizuodama kūrybinius edukacinius literatūrinius renginius. Nuolatiniai bibliotekų renginių lankytojai – mažieji iš Ramygalos, Liūdynės, Bernatonių, Nevėžio darželių-mokyklėlių. Daug bendradarbiaujama ir su mokyklų mokytojais, kviečiant juos skaityti pranešimus renginiuose, ieškant dalykinių mokomųjų žinių – tokia veikla vykdoma Viešosios, Upytės, Raguvos, Berčiūnų, Smilgių, Velžio, Vadoklių, bibliotekose. Daug renginių ir švenčių, ypač kalendorinių, neapseinama be šalia esančių kultūros centrų bendradarbiavimo. Rajono viešosios bibliotekos specialistų paruošti knygų pristatymai, projektų renginiai, bibliotekos muziejinių edukacinės programos pristatomos ne tik rajono bibliotekose, bet ir švietimo įstaigose.

Viešoji biblioteka toliau plėtoja ryšius su Slovėnijos Škofja Loka miesto Ivan Tavčar vardo biblioteka. Vasario mėnesį buvo nuspręsta pasikeisti parodomis. Kolegoms buvo nusiųsta fotografo Gintaro Lukoševičiaus foto paroda „Lietuva pasauliui“. Joje užfiksuoti Panevėžio rajono švenčių vaizdai. Savo ruožtu slovėnai atsiuntė dvi parodas; fotodokumentikos - „Škofja Loka miestiečių gyvenimas šalia Soros upės“ ir Avgust Babnik meninės fotografijos parodą „Škofja Loka Soros upės apsuptyje“. Bibliotekos skaitytojams tai sukėlė didelį susidomėjimą.

Rajono viešoji savo vardą garsina kasmet dalyvaudama Aukštaitijos bibliotekininkų sąskrydyje. Šiais metais, vykęs jau dešimtą kartą, buvo organizuotas Pasvalyje ir skirtas Vydūnui „Spindulys esti begalinės šviesos“. Bibliotekos komanda sąskrydyje pasirodė puikiai ir laimėjo I vietą.

Bibliotekų veiklos populiarinamos pasitelkus informacines priemones, žiniasklaidą.

Renginius nušviečia į renginius pakviesti vietos žurnalistai, į spaudą bei kitas informavimo priemones rašo patys bibliotekininkai. Bibliotekos yra susikūrę facebook paskyras. Jose populiarinant biblioteką skelbiama apie vykstančius renginius, gautas naujas knygas, bibliotekos teikiamas paslaugas bei naujoves, publikuojamos nuotraukos.

Džiugu, kad savo veiklas nacionalinės bibliotekų savaitės metu Lietuvos radijuje pristatė Raguvos ir Velžio bibliotekos. „Ryto garsų“ laidoje Velžio bibliotekininkė Birutė Kronienė džiaugėsi bendruomenės ir bibliotekos ryšiais. Vykdomi 4 projektai sutelkė vaikus sveikatinimo stiprinimui, neformalaus švietimo veikloms. Raguvos bibliotekininkė Vida Gailiūšytė laidoje „Gimtoji žemė“ pristatė kraštiečių menininkų veiklas, vykdomą neformalaus švietimo programą „Mes esam ETNO 2“.

Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas

2018 m. biblioteka vykdė 9 projektus.

Projekto pavadinimas	Finansavimas	Lėšos (eur)
„Atrask, pažink, dalyvauk: Panevėžio krašto kūrėjai interaktyvioje kelionėje“	Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	5 000
Projektas „Popietės Gustonių bibliotekoje – UDC, vykdamas vaikų dienos centro veiklas“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšos	6 395
„Augu kartu su knyga: Maminukų akademija“	Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	1 700
Neformalus suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa „Gyvenimo kokybės gerinimas ir saviugdos pagrindai“	Panevėžio rajono savivaldybė.	1 800
Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo projektas „Atrask save“	Europos socialinio fondo ir valstybės biudžeto lėšos	1400
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Sveikatos laiptai“	Panevėžio rajono savivaldybė.	700
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Menas – sveikatai“	Panevėžio rajono savivaldybė.	700
Vaikų socializacijos programa: projektas „Lietuva per 100 metų“	Panevėžio rajono savivaldybė.	500
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Sveika bendruomenė – stipri visuomenė“	Panevėžio rajono savivaldybė.	500

- Rajono bibliotekos toliau tęsia neformaliojo vaikų švietimo veiklas. Penkiose (Velžio, Paliūniškio, Ramygalos, Raguvos, Gustonių) bibliotekose buvo vykdomos parengtos programos („Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Su pasaką į gyvenimą“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Kūrybinis langas į gamtą“) dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų.
- Biblioteka įsijungė į projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas.

Tyrimai.

Viešoji biblioteka ataskaitiniais metais atliko „Viešosios bibliotekos vartotojų pasitenkinimo paslaugomis tyrimą“, pasirenkant internetinės anketos formą. Tikslas – išsiaiškinti vartotojų nuomonę apie bibliotekos teikiamas paslaugas bei aptarnavimo kokybę. Tyrimas buvo vykdomas 2018 metų pabaigoje, tad apibendrintus anketos rezultatus bibliotekos paslaugoms bei aptarnavimo kokybei gerinti panaudosime 2019-aisiais. Gautos ir 76 anketos.

Buvo atliktas anketinis kaimo bibliotekų dokumentų fondo tyrimas „Knygų poreikis ir panauda“, didžiausią dėmesį kreipiant į knygų prieinamumą ir fondo komplektavimą bei lietuvių autorių grožinės literatūros panaudą.

VII. PERSONALAS

Darbuotojų skaičius

2018 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 64 darbuotojai. **Iš jų,**

- profesionalių bibliotekininkų 50,

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 5. Iš jų;

- kaimo bibliotekose – 5.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas,

Su aukštuoju iš viso – 31.

- viešojoje bibliotekoje – 11.

- Miesto bibliotekoje - 1

- kaimo bibliotekose – 19.

Su aukštesniuoju iš viso – 16.

- viešojoje bibliotekoje – 3.

- Miesto bibliotekoje – 1.

- kaimo bibliotekose – 12.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 3.

- kaimo bibliotekose – 3.

Ataskaitiniais metais rajone naujai dirbti pradėjo 1 darbuotoja – į užtarnautą poilsį buvo išlydėta ilgametė Liūdynės bibliotekos bibliotekininkė S.Steponavičienė, pradėjo dirbti nauja darbuotoja - Ž.Sirvydė. Rajono bibliotekose darbuotojų kaita vyksta nuolat. Iš darbo išeina pensijinio amžiaus sulaukę darbuotojai bei dėl paliginti nedidelio darbo užmokesčio bibliotekoje neužsibūna jauni darbuotojai: bibliotekos vykdomame jaunimo garantijų fondo projekte „Atrask save“ dirbusią koordinatorę Vaidą Galeckaitę pakeitė Laura Telyčėnienė.

Ataskaitiniais metais pensijinio amžiaus darbuotojai bibliotekose sudarė 7% visų bibliotekininkų.

Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

2018 metais rajono bibliotekų darbuotojai aktyviai dalyvavo bibliotekų, rajono švietimo centro ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti.

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius, dalyvių skaičių ir kt.

Pavadinimas	Organizatorius	Dalyvių skaičius
Tarptautiniai tarpinstituciniai dialogai ir forumas „Bibliotekų tvarumai: tarptautiniai tarpinstituciniai dialogai tarp Lietuvos ir Graikijos kultūros, švietimo ir turizmo sektorių“	Lietuvos bibliotekininkų draugija, Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija	1
„Britų salynas: senoji literatūrinė Anglija ir kultūrinis Velso kraštovaizdis“	IBBY Lietuvos skyrius	1
Seminaras „Skaitmeninės rinkodaros būdai ir galimybės skatinant elektroninių paslaugų ir išteklių naudojimą“	Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos nacionalinė Martyno	1

	Mažvydo biblioteka	
Mokymai „Lietuvos bibliotekų specialistų elektroninių paslaugų skaitmeninės rinkodaros kompetencijų stiprinimas“	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
Projekto „Inovatoriai ir ugdytojai bibliotekose“ patirties pasidalijimo seminaras	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	1
Tarptautinis simpoziumas „Inovatyvios edukacinės praktikos bibliotekininko darbe. Edukacinės veiklos iššūkiai ir galimybės“	Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	7
Tęstinio projekto mokymai "IT galimybių panaudojimas edukacinėje veikloje".	Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
Bibliotekos kultūros paveldo skaitmeninimas. Praktinis seminaras	Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
Seminaras „Edukacinės veiklos viešojoje bibliotekoje, ugdant kūrybiškumą“	Šiaulių apskr. Povilo Višinskio viešoji biblioteka	2
Mokymai „Tarpkultūrinis ir pilietiškumo ugdymas“	Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
Mokymai „Virtualių parodų kūrimas nemokamais Google įrankiais“	Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	9
Mokymai „Bibliotekininkystės pradžiamokslis“	Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
Nuotoliniai mokymai „Nemokamos debesų kompiuterijos paslaugos ir jų taikymo galimybės bibliotekose“	Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	4
NVŠ mokytojų mokymai „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“	Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, Švietimo ir mokslo ministerija	2
Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Šiuolaikinės literatūros savitumai“	Panevėžio rajono švietimo centras, Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	40
Seminaras bibliotekininkams „kūrybiškumas ne siekiamybė, o būtinybė“.	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	37
Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Asmens duomenų apsauga įsigaliojus Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui (ES) 2016/679:teisiniai aspektai“	Panevėžio rajono švietimo centras	2
Seminaras "Dokumentų apskaita, tvarkymas ir archyvavimas biudžetinėse įstaigose".	Panevėžio rajono švietimo centras	1
Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Darbo užmokestis biudžetinėse įstaigose 2018 metais ir mokesčių reforma nuo 2019-01-01“	Panevėžio rajono švietimo centras	2
„Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“ mokymų „Suaugusiųjų neformaliojo švietimo ir tęstinio mokymosi planavimo mokymai savivaldybėse“ II d.	Panevėžio pedagogų švietimo centras	1
Kūrybinės dirbtuvės „Kaip paskatinti informacinėmis ir ryšių technologijomis naudotis skaitmeninių įgūdžių neturinčius asmenis?“	Prisijungusi Lietuva, Homo Eminens	18
Seminaras „Viešieji pirkimai: metai po didžiųjų pasikeitimų“	UAB „Pokyčių valdymas“	2
ES programos „Europa piliečiams“ informacinį seminarą Panevėžyje	„Europa piliečiams“ biuras	1
Internetinis seminaras „Epale“ suaugusiųjų švietėjų	Švietimo mainų paramos fondas	1

portalo galimybės bibliotekoms“		
Nuotoliniai video mokymai	Verslokursai.lt	2
Aplinkos ir patalpų priežiūros darbuotojo kvalifikacija	Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras	1
Mokymų programa SEO ABC (internetinių svetainių optimizavimas paieškos sistemoms)	SEO AKADEMIJA	1
Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programa (HB)	Lietuvos Raudonasis kryžius, LR sveikatos apsaugos ministerija	4
Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programa (H1)	Lietuvos Raudonasis kryžius, LR sveikatos apsaugos ministerija	2

Bibliotekos direktorė dalyvavo Trišalės tarybos, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos, LBD Tarybos, Lietuvos bibliotekų tarybos, Viešųjų bibliotekų asociacijos posėdžiuose.

Bibliotekos vykdomo projekto „Atrask save“ JGI koordinatore Laura Telyčėnienė dalyvavo Jaunimo reikalų departamento organizuojamuose mokymuose ir seminaruose apie darbą su jaunimu.

Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai,

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –141
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 2 271
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –8 061 fiz. vnt.

VIII. Materialinė bazė

2018 metais atlikti remonto darbai,

- Pastato Beržų g. vidinio kiemo remontas (už 8 500Eur)
- Pastato Beržų g. nuotekų vamzdyno remontas (už 508 Eur)
- Raguvos bibliotekos pastato stogo remontas (už 2 00 Eur)
- Pastato Beržų g. 50 kondicionavimo sistemos įrengimas (už 2 541Eur)
- Durų, langų keitimas viešojoje bibliotekoje, Naujamiesčio, Parekšlių, Naujarodžių, Geležių, Nevėžio, Berniūnų bibliotekose, Puziniškio muziejuje (už 7 659 Eur)

Iš viso atlikta remontų už 21 608 Eur.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 11 - oje viešosios bibliotekos kaimo bibliotekų.

Rajone telefonai yra 35 kaimo bibliotekose. Internetas ir bevielės ryšys yra visose bibliotekose.

Inventoriaus būklė

Per ataskaitinius metus įsigyti nauji baldai mokymų klasėje

Viešojoje bibliotekoje vykdomi įvairūs projektai kurių dėka dalis bibliotekų įsigijo priemones darbui su vaikais, įgarsinimo aparatūrą, būtines įrangos edukaciniams užsiėmimams

Rajone dar yra nemažai bibliotekų, kur reikia atnaujinti senas, nepatogias ir nesaugias naudoti lentynas knygoms, senus skaitytojų stalus, kėdes.

Techninis aprūpinimas

1. 2018 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 227 (su mokymų klase ir planšetiniais kompiuteriais).

- skirta vartotojams – 162 (*įtraukta 10 kompiuterių mokymo klasė, 3 planšetiniai kompiuteriai*)
- skirta darbuotojams – 65

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 51

- skirta vartotojams – 22 (*įtraukta 10 kompiuterių mokymo klasė, 3 planšetiniai kompiuteriai*)
- skirta darbuotojams – 29

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 8

- skirta vartotojams – 6
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 168

- skirta vartotojams -134
- skirta darbuotojams – 34

Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 57

- skirta vartotojams – 42
- skirta darbuotojams – 15

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 15

- skirta vartotojams – 2
- skirta darbuotojams – 13

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 5

- skirta vartotojams – 3
- skirta darbuotojams - 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 37

- skirta vartotojams –37

2. Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 206 m². Iš jų,

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 3 012 m²

Lentynų apskaita:

-viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 680

-atviro fondo lentynų metrų skaičius – 4 405

IX. Finansavimas

2018 m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė 886,4 tūkst. Eur. Iš jų,

- Steigėjo lėšos – 839,0 tūkst. Eur

- Valstybės lėšos – 30,3 tūkst. Eur
- Juridinių ir fizinių asmenų parama –1,1 tūkst. Eur
- Projektai– 14,5 tūkst. Eur
- Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) –1,5 tūkst. Eur

IŠLAIDOS

- Darbo užmokesčiui – 529,3 tūkst. Eur
- Dokumentų įsigijimui – 47,2 tūkst. Eur iš jų,
 - knygoms – 30,6 tūkst. Eur
 - periodikai – 16,3 tūkst. Eur
 - elektroniniams ir kt. dokumentams – 0,3 tūkst. Eur
- Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 314,6 tūkst. Eur.

IŠVADOS

Pasiekimai

- Ataskaitiniais metais bibliotekose buvo įgyvendinti 9 projektai. Jų veiklos užtikrino daugiau galimybių, organizuojant gyventojų užimtumą, teikiant įvairias paslaugas, skatinant skaitymo skatinimą, pritaikant inovatyvias technologijas krašto paveldo populiarinimui.
- Biblioteka įsijungė į 2018-2021 m. vykdomus projektus „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu“ ir „Prisijungusi Lietuva“, kurių veiklos praplės bibliotekų galimybes, kels bibliotekininkų kompetencijas ir užtikrins bibliotekose esančios technikos atnaujinimą.
- Sėkmingai įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos Paliūniškio, Raguvos, Ramygalos, Velžio ir Gustonių bibliotekose.

Pagrindinės problemos

- Dėl labai lėtai atsinaujinančios rajono bibliotekų techninės įrangos (nuolat gendančių kompiuterių, lėto interneto ir kt.) darosi sunku užtikrinti kokybiškas paslaugas bei prarandami jaunesnio amžiaus bibliotekų lankytojai.
- Naujų, kvalifikuotų darbuotojų stygius. Per metus bibliotekose pasikeičia 1-2 darbuotojai. Į išėjusiųjų vietą priimti nauji darbuotojai, pasidarbavę bibliotekoje metus ar mažiau, neretai palieka biblioteką ieškodami didesnio uždarbio.

Ataskaitą parengė:

Direktorės pavaduotoja Edita Grucienė